

Ας γίνει το «δίσεκτο» μια Καλή Χρονιά

Η ευχή του τίτλου μοιάζει λίγο με το σφύριγμα του φοβισμένου μοναχικού οδοιπόρου της νύχτας, κι ο φόβος τώρα τελευταία, όσο ποτέ δικαιολογημένος.

Το νέο έτος το δίσεκτο, ήρθε φορτωμένο με πολλές αβεβαιότητες και ανασφάλειες που θρέφουν το φόβο αυτό.

Τώρα πια όλα δείχνουν πως κλείνει οριστικά μια εποχή, χωρίς να ξέρουμε αυτή που έρχεται πώς θα διαμορφώσει τη ζωή και τον τόπο μας. Κλείνει μια εποχή κατά την οποία, χτίσαμε μια κοινωνία, μια οικονομία κι ένα πολιτισμό έτσι.... «χωρίς περίσκεψιν και λύπην και αιδώ». Μια κοινωνία, της αμετροπέειας, της αμεριμνησίας και της αβελτηρίας και μια οικονομία που έκανε ιδεολογία τη σπατάλη και τον άσκεφτο καταναλωτισμό, την ίδια ώρα που αδυνατούσαμε να παράγουμε και τα πιο στοιχειώδη για την επιβίωσή μας.

Χίλιοι επωμένα όλα αυτά. Το μεγάλο ερώτημα τώρα είναι: **Τί κάνουμε;** Η πρώτη απάντηση από πολλές πλευρές είναι επιστροφή ολοταχώς προς τα πίσω, επιστροφή σε κάποιες παλιές... αναλλοίωτες αξίες που καθόριζαν τις ανθρώπινες κοινωνίες, επιστροφή στην παράδοσή μας που ξενόφερτοι μαιμούδισμοί την απαξίωσαν και σε ό,τι αφορά στην οικονομία, επιστροφή στην, εγκαταλειμμένη μάνα Γη, σ' αυτή που πάντα έσωσε τους λαούς από την καταστροφή.

Είναι παρήγορο που αυτό γίνεται κάθε μέρα και περισσότερο κατανοητό από πολλούς, **πως βασικοί και απαραίτητοι πυλώνες κάθε ανάπτυξης είναι τα τέσσερα σκέλη του πρωτογενούς τομέα: Γεωργία-κτηνοτροφία-δάση-αλιεία**, πυλώνες που τους αφήσαμε τις τελευταίες δεκαετίες στην τύχη τους να καταρρεύσουν με αποτέλεσμα να εισάγουμε ακόμα και σκόρδα από την Κίνα!

Αφορμή να επανέλθουμε σ' αυτά που χρόνια τώρα υποστηρίζουμε από τις στήλες του περιοδικού μας (σε σημείο να χαρακτηριζόμαστε πολλές φορές ως αιθεροβάμονες) στάθηκε ένα πρόσφατο δημοσίευμα στην τοπική εφημερίδα «Πρωϊνός Λόγος» (5/1/2012), ενός δικού μας ανθρώπου, του Ζαγορίσιου (Μεσοβοούνι) καθηγητή του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Παναγιώτη Καρακατσούλη με τίτλο «Επιστροφή στη

γεωργία για να μην πεινάσουμε», το οποίο και αναδημοσιεύουμε στην 3η σελίδα.

Στο κείμενο αυτό ο καθηγητής, επισημαίνει δύο βασικές αρνητικές αιτίες της αγροτικής πολιτικής: **την έλλειψη προγράμματος αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών και την έλλειψη κατανόησης του ρόλου της γεωργίας στην Εθνική Οικονομία.** Κι έχει δίκιο.

Με το ίδιο σκεπτικό, στο προηγούμενο τεύχος, δημοσιεύσαμε κείμενο του συνεργάτη μας Λυκειάρχη Νίκου Υφαντή με

τίτλο: «**Να στρέψουμε ξανά το βλέμμα μας στα ρηγμένα χωριά μας**», με το οποίο διεκτραγωδεί τη σημερινή κατάσταση στα χωριά του Πωγωνίου.

Η μόνη ελπίδα, ίσως είναι η τάση που παρατηρείται τελευταία, όλο και περισσότεροι νέοι να γυρίζουν στην επαρχία, χτυπημένοι από την ανεργία, ζητώντας τη σωτηρία σε καινοτόμες γεωργο-κτηνοτροφικές ενασχολήσεις, που είναι πολλές και για τις οποίες θα μιλήσουμε άλλη φορά. Η τάση αυτή πρέπει να στηριχτεί υλικά και ηθικά με συντονισμένη καθοδήγηση από την Πολιτεία και να μην αφεθεί

«Ο τρύγος», ξυλογραφία του Σπύρου Βασιλείου δημοσιευμένη το Σεπτέμβριο του 1943 στη Νέα Εστία.

μόνο στο κίνητρο της απελπισίας.

Κλείνω, μ' αυτά που έκλεισα μια εισήγησή μου στο Συνέδριο της Ομοσπονδίας Άνω Καλαμά, τον Αύγουστο το 1990:

«**Την κύρια ευθύνη για την προκοπή και την ανάπτυξη αυτού του τόπου την έχει η πολιτεία.** Εμείς, εσείς, οι φορείς εκεί, πρέπει να στρεφόμαστε και να ζητούμε να παρθούν τόσα και τέτοια μέτρα, ώστε αυτός ο κόσμος, ο αγροτικός, που αποτελεί κυριολεκτικά τη ραχοκοκκαλιά του Έθνους, να βρει τη θέση που του ανήκει.

Γιατί, (κακά τα ψέματα), η Πολιτεία από τον κόσμο αυτό πολλά πήρε και παίρνει, αλλά πολύ λίγα του έδωσε και του δίνει. Κι ας έχουμε υπόψη τούτο: Χώρες με καθυστέρηση στον αγροτικό τομέα, εμφανίζονται καθυστερημένες σε όλους τους τομείς της οικονομίας, αλλά και του πολιτισμού».

Χρονεγγραφήμα

2011 - Χιονισμένα Χριστούγεννα

Σταύρου Συκιώτη

ρωσε σ' όλους τους ανθρώπους περασμένες στη μνήμη τους «χιονισμένα Χριστούγεννα και πρωτοχρονιές». Αυτή η ευαισθησία οδήγησε πολύ κόσμο στην ύπαιθρο και τα χωριά μας. Το Ζαγόρι, ασπροστολισμένη νυφούλα, ήταν μια πρόκληση και μαγνήτης. Προσωπικά, χάρηκα έντονα ακούγοντας από το ...μετερίζι μου, τις φωνές και τον αθώο, πηγαίο αλαλαγμό που έκαναν τα

αποτέλεσμα των δυσμενών καιρικών συνθηκών που παρουσιάζει ο πλανήτης μας και ο Καιρός εδώ και δεκαετίες.

Η «θέρμη» της κάτω επιφάνειας του χιονιού, όταν αυτό είναι «παχύ» που έρχεται σε επαφή με τη γη, το έδαφος, «επωάζει» στοργικά τους σπόρους του γεωργού («χιόνι του Δεκεμβριού, χρυσάφι του καλοκαιριού» (παροιμία), και ξεσπιτώ-

Μετά το «χτίσιμο» του χιονάνθρωπου, να μην βγάλουν και μια αναμνηστική φωτογραφία, μάγουλο με μάγουλο;

πιτοίρικια στο πλατό του ξενοδοχείου «ARISTI» (έχω θέα από το σπίτι μου) που παραβρέθηκαν με τους γονείς τους σ' αυτό, και βρήκαν την ευκαιρία να παίξουν, με την ψυχή τους, χιονοπόλεμο μεταξύ τους. Φυσικές, πηγαίες και θορυβώδεις παιδικές εκδηλώσεις και χαρές. Παρόμοιες συγκινήσεις μας κι όταν, στην μεγάλη αυλή του σπιτιού μας, δημιουργήσαμε, μαζί με τις δυο εγγονούλες μου που παραβρέθηκαν χριστουγεννιάτικα στην Αρίστη, έναν «καλλιτεχνικό κι εκφραστικό χιονάνθρωπο».

Το χιόνι είναι ένα φυσικό καιρικό φαινόμενο. Σαν φυσικό, κυρίως χειμωνιάτικο στοιχείο, είναι κι αυτό πολύπλευρο. Έχει τις καλές του και τις κακές του πλευρές. Είναι μεγάλη η συνεισφορά του στον ετήσιο κύκλο της φύσης γενικά, της βλάστησης, το διαποτισμό του εδάφους με νερό, την ανεξάντλητη τροφοδοσία του Βοϊδομάτη, και όχι μόνο, που αρχίζει να στερεύει,

νει τους ανθρώπους προς τα χιονοδρομικά κέντρα, «Συνηθισμένα τα βουνά από χιόνια» (παροιμία), για να χαρούν τα παιγνίδια τους με το γυαλιστερό χιονισμένο τάπητά τους.

Ένα τέτοιο καίριο φυσικό γεγονός δεν αφήνει αδιάφορα τη Σκέψη και το Συναισθήμα του ανθρώπου από το να εκφραστούν λογοτεχνικά, ποιητικά και να ενεργοποιηθούν τους χρωστήρες των ζωγράφων, που αποτυπώνουν πολυποίκιλες εικόνες χιονισμένων τοπίων (κάτι τέτοιο, δεν χρειάζεται να είσαι ζωγράφος. Η Τεχνολογία, στον... αφηνισμό της προσφέρει σήμερα τις ψηφιακές μικροφωτογραφικές μηχανές που σ' ένα τέτοιο χιονισμένο σκηνικό ... τρελαίνονται!). Είναι πλούσιο και ατέλειωτο το λογοτεχνικό και ποιητικό υλικό για το χιόνι. Θα πρέπει να εξαντλήσουμε όλο το «Ζαγόρι μας». Η «δεύτερη σελίδα» έχει τις δικές της διαστάσεις...

Γι' αυτό, θα περιοριστώ να

μεταφέρω μια σχετική παράγραφο του Λογοτέχνη Γεωργίου Φτέρη, σε χρονογράφημά του στο Βήμα (26.1.64) με τίτλο: «Το χιόνι σαν παραμύθι».

«.... Σαν ένα άσπρο παραμύθι του ουρανού... Αλλάξε την ατμόσφαιρα.... Από φυσικό γεγονός γίνεται παραμύθι στο τέλος.... και κάτω από τη διαδρομή του καταλαβαίνετε ότι ναρκώνονται, ότι τυλίγονται, ότι χάνουν τα διακριτικά τους γνωρίσματα, τα πάντα. Το ομοειδές εξαφανίζεται ποικίλα. (Είναι η «ομοιομορφία» που τούτη τη φορά με εντυπωσίασε εμένα, όπως γράφω παραπάνω). Μια απέραντη γενική σιγή. Αυτή η σιγή ήταν το χιόνι και το χιόνι είναι τόσο δεμένο με τη σιγή, που να την εκφράζει, να καταντά ένα δικό της υποκατάστατο... Γιατί το χιόνι από φυσικό γεγονός γίνεται ένα παραμύθι στο τέλος....».

Και λίγη ξένη ποίηση (δυο τετράστιχα μόνο) της Χιλιανής Γκαμπριέλα Μιστράλ, σε μετάφραση Ρίτας Μπούμη-Παππά:

«Καθώς πέφτει το χιόνι».
«Κατέβηκε το χιόνι σαν ένα θείο πλάσμα
επίσκεψη να κάνει σε τούτη την κοιλάδα
Κατέβηκε το χιόνι των αστεριών νυφούλα
έλα να την ιδούμε στο χώμα
καθώς πέφτει
Γλυκιά που είναι! Φτάνει σαν το εξαίσιο πλάσμα
σιωπηλά, λες τρέμει μήπως
κακό και κάνει,
σαν όνειρο είν' όμοιακαι σαν φεγγάρι πέφτει,
έλα να την ιδούμε λευκή που κατεβαίνει».

Ωστόσο, ο χιονιάς μονοπώλησε τη σκέψη μας και μας απομάκρυνε από τις σημαντικές ετήσιες γιορτές των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς 2012. Σίγουρα είναι ένα σημαντικό χρονικό διάστημα στη ζωή μας και τα συναισθήματά μας. Έχουμε γράψει παλιότερα γι' αυτό.

Ήδη, απομένει γι' αυτήν την περίοδο, να εκφράσουμε την πεποίθησή μας πως: οι μνήμες που καταγράψαμε ο καθένας μας, να καταστούν ευχάριστες αναμνήσεις μας σε αντίθεση της απαισιόδοξης ψυχολογικής ατμόσφαιρας που επικρατεί στη χώρα μας και να ευχρηθούμε, από καρδιάς ο καινούριος Χρόνος μας, το 2012, να μας οδηγήσει σε ηλιόφωτο ξέφωτο αισιοδοξίας!

Επιστροφή στη γεωργία για να μην πεινάσουμε!

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΡΑΚΑΤΣΟΥΛΗ, Ομοτ. Καθηγητή Γεωπονικού Παν/μίου Αθηνών

ΑΠΟΨΕΙΣ

Έχει ο καιρός γυρίσματα... λέγαν οι παλαιοί και να που φθάσαμε στην ανάγκη να γυρίσουμε στη γεωργία για να μην πεινάσουμε... Αφού αποφιλώθηκαν από βιομηχανίες και βιοτεχνίες μας απέμειναν η γεωργία, η ναυτιλία, ο τουρισμός, ο αδιερεύνητος (!) ορυκτός πλούτος και η παροχή υπηρεσιών. Εσφαλμένες πολιτικές δεκαετιών μείωσαν κατά πολύ την εισροή χρημάτων από τους ανωτέρω τομείς, ενώ η γεωργία με την εσφαλμένη αξιοποίηση των επιδοτήσεων και την έλλειψη προγράμματος αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών υποτιμήθηκε σε επικίνδυνο βαθμό. Ο τομέας της γεωργίας αποδυναμώθηκε. Οι αγρότες, αγανακτισμένοι, καλλιεργούν «χωρίς μπούσουλα» λόγω έλλειψης συγκεκριμένης και συνεπούς αγροτικής πολιτικής, η οποία θα εξασφάλιζε παράλληλα τη διατροφή του ελληνικού λαού σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης όπως η σημερινή. Επισημαίνονται επιγραμματικά:

— η έλλειψη προγράμματος αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών.

Κατά την περίοδο 1985-1990 η ΕΟΚ/ΕΕ μου πρότεινε, ως καθηγητού της Γεωργικής Υδραυλικής να αξιολογήσω την πρόοδο του ελληνικού προγράμματος αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών με στόχο τη δημιουργία βιωσίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων χρηματοδοτούμενου από τις Βρυξέλλες (το ίδιο ίσχυε και για τις άλλες χώρες του Νότου). Δυστυχώς από την αξιολόγηση αυτή περί το τέλος της Ζετίας του προγράμματος, κανένας από τους στόχους δεν ξεπερνούσε το 8%. Ο γράφων επεσήμανε την τότε ηγεσία του Υπουργείου Γεωργίας για τη σημασία του προγράμματος αλλά... φωνή βοώντος εν τη ερήμω. Το καμπανάκι της ΕΟΚ πέρασε απαρατήρητο...

— η έλλειψη κατανόησης από την πολιτεία του ρόλου της γεωργίας στην Εθν. Οικονομία.

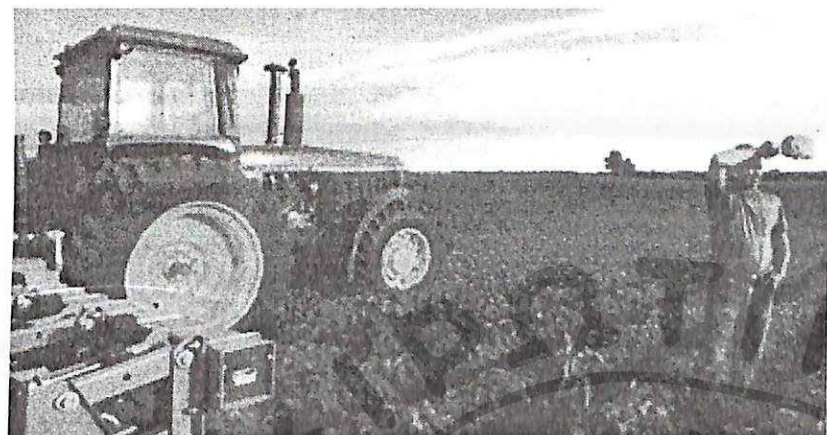
Το υπουργείο Γεωργίας είναι το δυσκολότερο υπουργείο που πρέπει να τελέει εν γερήθροσει καθ' όλη τη διάρκεια του έτους λόγω της ιδιόμορφης και πολυσχιδούς αποστολής του (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, δάση, περιβάλλον) και δεν προσφέρεται για μαθητευόμενους μάγους. Εξαίρνοντας τον αείμνηστο Ευάγγελο Αδέρωφ, κανένας υπουργός δεν έκαμε τομές με πρόγραμμα και προοπτική. Όλοι τους αντιμετώπιζαν τα τρέχοντα και

έτρεχαν πάντοτε μετά τα γεγονότα. Αυτό όμως, για όσους γνωρίζουν τι εστί γεωργία, ήταν αναμενόμενο, όταν οι εκάστοτε ηγεσίες ήταν άσχετες με το αντικείμενο (μέχρι και καθηγ. καλών τεχνών όρισαν υπουργό γεωργίας...). Όπως πολυσχιδές είναι το αντικείμενο, έτσι πρέπει να είναι και το πολιτικό επιτελείο, όμως με «μαέστρο υπουργό» που να γνωρίζει εις βάθος και πλάτος το αντικείμενο.

— οι δύσκολες προοπτικές επίδωξης της γεωργίας, οι οποίες, δύσκολες κατά τις προηγούμενες 10ετίες, έγιναν πολύ δυσκολότερες σήμερα, γιατί οι συνθήκες ανταγωνισμού με τα σύγχρονα μέσα μεταφοράς, το φτηνό κόστος εργασίας στις τρίτες χώρες που παράγουν τα ίδια προϊόντα, η μείωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών, ο υψηλότοκος δανεισμός σε σχέση με άλλες

τι κάνουν οι εμπορικοί ακόλουθοι στις απανταχού πρεσβείες μας; Είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι περίπου 40.000 νέοι άνθρωποι επέστρεψαν στην επαρχία αναπτύσσοντας, οι περισσότεροι εξ αυτών, γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες και είναι προς τη σωστή κατεύθυνση η απόφαση του κ. Σκανδαλίδη για παραχώρηση έναντι συμβολικού ενοικίου δημόσιας γης για καλλιέργεια και πρέπει λόγω της σημερινής συγκυρίας, το όριο ηλικίας να αυξηθεί μέχρι τα 45 έτη και οι οικονομικές διευκολύνσεις για την αρχική άσκηση των γεωργικών δραστηριοτήτων να είναι ουσιαστικές για να υπάρξει αποτέλεσμα (μηχανικός εξοπλισμός, λιπάσματα, σπόροι, φυτοφάρμακα).

Με δεδομένες τις αντικειμενικές αδυναμίες που παρουσιάζει η

χώρες- μέλη της Ε.Ε., οι υψηλές προδιαγραφές ποιότητας της ΚΑΠ, το υψηλό κόστος των καυσίμων των λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων, η γήρανση των αγροτών μας, η μείωση του αγροτικού πληθυσμού και του αγροτικού εισοδήματος λόγω των χαμηλών τιμών που παίρνουν στο χωράφι ή οι κτηνοτρόφοι για το γάλα τους στη στάνη (0,30-0,40 ευρώ ενώ στα Super Markets 1,25-1,58 το κιλό) ή για το κρέας των ζωντανών τους στα σφαγεία, προστιθέμενου σε όλα αυτά και του μικρού αγροτικού κλήρου, συνιστούν εαιρετικά δυσμενείς παραμέτρους για την ανάπτυξη γεωργίας.

— Η έλλειψη ολοκληρωμένης πολιτικής προώθησης βιολογικών καλλιεργειών συναρτήσει των εδαφικών, κλιματικών και υδρογραφικών συνθηκών στα διάφορα διαμερίσματα της χώρας. Ό,τι γίνεται γίνεται από την ιδιωτική πρωτοβουλία την οποία οφείλει η πολιτεία να στηρίξει παντοιοτρόπως. Αληθεία,

ελληνική γεωργία, οι σημερινές οικονομικές συνθήκες φέρνουν πιο κοντά το φάσμα της έλλειψης βασικών γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων, και, πριν είναι αργά, πρέπει όλα τα πολιτικά κόμματα (κυβέρνηση και αντιπολίτευση) να εγκύψουν κατ' άμεση προτεραιότητα στο πρόβλημα και με υπευθυνότητα να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για τη διασφάλιση της διατροφής του ελληνικού λαού κατά τα προσεχή δεκάετη χρόνια. Το ψωμί, το γάλα, το λάδι, το τυρί, το αυγό, το κρέας, η πατάτα, το αλάτι και η ζάχαρη (ενώ είμαστε αυτάρκεις τώρα εισάγουμε ζάχαρη από τη Γερμανία...) πρέπει να μελετηθούν πάραυτα και να καταρτισθεί πρόγραμμα εφαρμογής εκτάκτου ανάγκης. Είθε οι εκτιμήσεις αυτές να διαψευσθούν, αλλά δυστυχώς η εξέλιξη των πραγμάτων οδηγεί στην πτώχευση και οι συνέπειές της δεν αφήνουν πολλά περιθώρια αισιοδοξίας, όταν πρόσφατα στην Αργεντινή, σ' αυτόν τον γίγαντα

παραγωγής γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων, ο λαός πεινάσε και βγήκε με τις άδειες κατσαρόλες στους δρόμους...

Ετσι λοιπόν αβίαστα προκύπτει ότι, **βραχυπρόθεσμα**, αδήριτα είναι η ανάγκη άμεσης αντιμετώπισης του προβλήματος αρχίζοντας από το πιο απλό ήτοι την καλλιέργεια του σιταριού που είναι η βάση της διατροφής μαζί με την ελιά, εφαρμόζοντας την παροιμία «των φρονιμων τα παιδιά πριν πεινάσουν μαγειρεύουν...». Κατά μη βεβαιωμένες πληροφορίες περί το 30% των καλλιεργησίων εκτάσεων μένουν χέρσες... Ας σπαρούν με εαρινά σιτηρά, ώστε να ξαναγίνουν με αυτάρκειες. Το Υπουργείο Γεωργίας να μεριμνήσει τάχιστα και αποτελεσματικά.

Αυτό όμως σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να εκληφθεί ως εγκατάλειψη του στόχου ανάπτυξης μιας αειφόρου, εύρωστης και ανταγωνιστικής γεωργίας με βάση μια συνεπή μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη αγροτική πολιτική, με στόχο τη δημιουργία βιωσίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που σημαίνει αυστηρά επιλογή αποδοτικών και εμπορευσιμών καλλιεργειών (αναδιάρθρωση), βελτίωση της ποιότητας των παραγομένων γεωργικών προϊόντων, μείωση του κόστους παραγωγής με ταυτόχρονη εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, την αξιοποίηση ήπιων μορφών ενέργειας (ηλιακή, αιολική, γεωθερμική), την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την ισορροπία των οικοσυστημάτων, την ανάπτυξη μεταποιητικών βιοτεχνικών και εταιριών εμπορίας των γεωργικών μας προϊόντων, την ανάπτυξη της οικοτεχνίας και του αγροτουρισμού, την προστασία των δασών και των βοσκοτόπων και τέλος την αποτελεσματική οργάνωση της προβολής και της διακίνησης τους, είτε υπό φυσική είτε υπό μεταποιημένη μορφή τόσο στο εσωτερικό όσο και, κυρίως, στις αγορές του εξωτερικού.

Μια τέτοια πολιτική εγγυάται τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής του αγρότη, όπως οι σύγχρονες συνθήκες το απαιτούν γιατί θα του διασφαλίσουν σταθερό γεωργικό εισόδημα και ταυτόχρονα θ' αποτελέσει κίνητρο παραμονής στο επάγγελμα και προέλευσης νέων στον αγροτικό τομέα.

Πάντα ταύτα υπό την ευθραυστή προϋπόθεση ότι η τιμή του πετρελαίου δεν θα φέρει τα πάνω κάτω...

Ας κάνουμε το νέο έτος πιο ευτυχισμένο

Συνήθως, αυτές τις μέρες κάνω τον απολογισμό της χρονιάς που φεύγει, επικοινωνώντας έτσι και με τους αναγνώστες της εφημερίδας μας, καθώς και τον προγραμματισμό για τη νέα χρονιά.

Είμαστε στην καρδιά του χειμώνα. Μετά τα Χριστούγεννα και πριν τα Θεοφάνια. Ο καιρός, σύμмахος των Άγιων αυτών ημερών, αλλά και απόλυτα σύμφωνος με τις κλιματολογικές συνθήκες του Ζαγορίου. Μετά τη χιονόπτωση, ξεροβόρι και χαμηλές θερμοκρασίες. Ίσως αυτό να τρόμαξε τους επισκέπτες μας κι ακόμα τους καρτεράμε.

Μάλλον αυτή η περίοδος που διανύουμε (άλλοι την ονομάζουν οικονομική), μας έκανε και καλό. Περισσότεροι ήταν οι ντόπιοι που «επέστρεψαν» στα χωριά, αυτές τις μέρες, παρά οι ξένοι που τα επισκέφτηκαν. Ορέ τι κάνει η ανέχεια και η αφραγκιά! Και τα σοκάκια ξεχιονίζει αδιαμαρτύρητα και τα τζάκια αναβεί παρόλες τις γάνες και τον κόσμο ανταμώνει για να γίνουν περικοπές στα περιττά έξοδα. Φυσιολογικά, την άνοιξη θα έχουμε μεγαλύτερη κίνηση στα μπουστάνια και τους μπαξέδες. Και να μαντέψω: χωρίς τη βοήθεια του εργάτη στις χειρωνακτικές εργασίες (βλέπε οικονομικό μεταναστή), αλλά μαζεύοντας τα δικά μας μανίκια.

Γι αυτό ας μην τα περιμένουμε όλα από τους άλλους. Ας μην περιμένουμε μόνο ο παπάς και ο επίτροπος να λειτουργούν και να συντηρούν τις εκκλησίες, ας μην περιμένουμε ο τοπικός εκπρόσωπος να λύνει όλα τα προβλήματα του διαμερίσματος και ας μην περιμένουμε μόνο τα παιδιά του συλλόγου να κοπιάζουν για την παράδοση και τις εκδηλώσεις. Γιατί απλούστα όλοι αυτοί είμαστε **εμείς!** Και ο ένας έχει ανάγκη τον άλλο, το γείτονα, το χωριανό, το συνδημότη για να πορευτούμε όλοι μαζί.

Το Ζαγόρι, σε όλη την επικράτειά του, έχει τις φυσικές ομορφιές, έχει την πλούσια και ιδιαίτερη αρχιτεκτονική του, έχει την πολιτιστική κληρονομιά του και τα ιστορικά κειμήλια που του κληροδότησαν οι ευεργέτες του. Αυτά δεν μπορεί να τα αμφισβητήσει και να του τα στερήσει κανείς. Το ανθρώπινο δυναμικό του όμως είναι αυτό που θα διαχειριστεί τα πλεονεκτήματά του

Ζαγορίου και θα αντιμετωπίσει τις αδυναμίες του.

Όλοι από εμάς έχουμε διαφορετική σχέση με το Ζαγόρι. Είτε γιατί μένουμε εκεί, μεγαλώσαμε εκεί, ζήσαμε εκεί, στερώσαμε εκεί, παντρευτήκαμε από εκεί ή ξεδιπλώνουμε το επαγγελματικό μας ταλέντο στο χώρο του. Η τελευταία σχέση είναι και η πιο επισφαλής. Αυτό που μας συνδέει βέβαια όλους, είναι η υπερβολική αγάπη μας για τον τόπο αυτό.

Μέχρι τώρα το Ζαγόρι, στις διακοπές των Χριστουγέννων και μέχρι των Φώτων, δεχόταν υπερβολικά μεγάλο αριθμό επισκεπτών και με δυσκολία οι επιχειρηματίες κάλυπταν τις απαιτήσεις τους. Με το αζημίωτο βέβαια. Πάει ο καρός όμως που με μια σαλάτα και ένα τζατζίκι έβγαине το μεροκάματο. Και στις κρεβάτες να σιβάζονται οι τουρίστες έναντι αδράς αμοιβής. Αυτοί όμως που κάνουν το κουμάντο τους και προσφέρουν ποιτικές υπηρεσίες δε θα αντιμε-

τώπσουν ποτέ πρόβλημα και δεν πρέπει να φοβούνται.

Ας μην περιμένουμε πια τις «ορδές» των Ελλήνων επισκεπτών να σχηματίζουν φάλαγγες για να «κυριεύσουν» τον τόπο μας. Κι εμείς δουλικά, να τους προσφέρουμε «γη και ύδωρ» για

ΘΩΜΑ ΓΡ. ΡΑΠΤΗ

να τους αποσπάσουμε τα ευρουλάκια τους. Δεν μπορούμε βέβαια, να υποδεχόμαστε επισκέπτες μόνο από τον Ελλαδικό χώρο «ως μάνα εξ ουρανού». Γιατί να μη στραφούμε και στον εξωτερικό τουρισμό κατά τους χειμερινούς μήνες; Μέχρι τώρα βλέπαμε τουρίστες από την Αγγλία, τη Γερμανία, τη Γαλλία, το Ισραήλ κ.α. να έρχονται στον τόπο μας το καλοκαίρι και το φθινόπωρο. Το χειμώνα όμως τίποτε. Αφού δε μας δανείζουν, τουλάχιστον ας έλθουν να μας ενισχύσουν και να αποζημιωθούν από την διαμονή τους στο

Ζαγόρι. Όχι όμως να συνεννοήμαστε μαζί τους με χειρονομίες και νεύματα. Επιβάλλεται η γνώση τουλάχιστον της διεθνούς γλώσσας απ' όλους τους εμπλεκόμενους στα τουριστικά. Και απορώ γιατί αυτό δεν αποτέλεσε απαραίτητη προϋπόθεση για τη λειτουργία των νέων επιχειρήσεων.

Ο ξένος επισκέπτης δεν έρχεται στο Ζαγόρι για να φάει και να κοιμηθεί, αλλά για να γνωρίσει τον πολιτισμό μας και την ιστορία μας μέσα από τις δικές μας αφηγήσεις και αναφορές, μέσα από τις ζωντανές μαρτυρίες των ανθρώπων του. Τα αρχοντικά, οι εκκλησιές και τα γεφύρια, δεν έχουν λαλιά για να αποκριθούν. Αυτό πρέπει να γίνει δική μας δουλειά.

Μιλήστε στους ξένους, καλημερίστε τους, ρωτήστε τους από πού είναι, κάντε τους να αισθανθούν άνετοι και οικείοι (σ' αυτά ο Ευρυπίδης Βουλόδημος ήταν ο καταλληλότερος). Μην καταντήσουμε να λέμε ότι ο τάδε έχει κόσμο στον ξενώνα του γιατί έχει γυναίκα ξένη ή ο δήνα δουλεύει καλά στο μαγαζί του γιατί το παιδί του μιλάει ξένα.

Εδώ, θα μπορούσε να είναι καθοριστική και η συμβολή του Δήμου Ζαγορίου, με την οργάνωση μιας νέας υπηρεσίας που σκοπό θα έχει την προβολή, διαχείριση και συντονισμό των τουριστικών θεμάτων. Θεωρώ ότι υπάρχει το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό για τη στελέχωση μιας τέτοιας υπηρεσίας. Ο τουρισμός θα συνεχίσει να είναι βιώσιμος μοχλός ανάπτυξης για την περιοχή μας. Γι' αυτό πρέπει να είμαστε πάντα έτοιμοι και προετοιμασμένοι.

Τα τηλεοπτικά κανάλια της πρωτεύουσας δεν έκαναν φέτος τις γιορτές καμία αναφορά στα Ζαγοροχώρια και την επισκεψιμότητά τους. Επιδιώκουν να μας κάνουν μόδα στο πρόγραμμά τους. Πότε υπάρχουμε και πότε εξαφανιζόμαστε. Ας αντισταθούμε!

Ευτυχώς, τα τοπικά κανάλια της τηλεόρασης αναφέρονται συστηματικά και με ενδιαφέρον στην κατάσταση του τουρισμού σε όλη την Περιφέρεια της Ηπείρου. Μπράβο τους!

Καλή χρονιά, στο χέρι μας είναι
Καπέσοβο 28 Δεκέμβρη 2011
Θωμάς Γρ. Ράπτης

Ζαγόρι – Νέοι – Ανάπτυξη: Συγκλίνουσα Προοπτική ή Παράλληλοι Δρόμοι;

Η Αγγελική Αγγέλη, είναι μια νέα Ζαγορίσια (Μηλιωτάδες), δικηγόρος και πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ζαγορίου.

Η παρέμβασή της είναι το παρθενικό γραπτό της στο Περιοδικό μας, κι ευχόμαστε αυτό να είναι απαρχή μιας σιγής παρουσίας στις σελίδες του.

«Ζ»

Ο τόπος μας βιώνει μια πρωτοφανή οικονομική κρίση που έχει συμπαρασύρει όλες τις δομές του κοινωνικού κράτους. Απαξίωση του υπάρχοντος πολιτικού προσωπικού, εργασιακή αβεβαιότητα και καθημερινή οικονομική δυσπραγία είναι στο προσκήνιο του ελληνικού γίγνεσθαι. Οι νέοι, το πιο παραγωγικό κύτταρο της κοινωνίας, αντιμετωπίζουν περισσότερο απ' τον καθένα αυτή τη δυσώνη κατάσταση. Και τίθενται τα ερωτήματα πώς η νέα γενιά του τόπου μας μπορεί να μπει στο Ζαγόρι, ποια λάθη του παρελθόντος δεν πρέπει να επαναληφθούν, υπάρχει βιώσιμος δρόμος στην περιοχή μας;

Δυστυχώς, η ανάπτυξη στο Ζαγόρι περιορίστηκε στη λογική του εύκολου κέρδους. Στόχος το χρήμα, προϊόν ο τουρισμός, μέσο οι επιχειρηρήσεις για ξενοδοχεία και χώρους εστίασης. Στη σκέψη εύκολο, όχι κατακριτέο, αλλά δίχως όραμα. Χωρίς δίκτυο βιολογικών καθαρισμών, χωρίς χωροταξικό σχεδιασμό, χωρίς τη συνεχή λειτουργία πολιτιστικών υποδομών, χωρίς εναλλακτικό τουρισμό, χωρίς

την πρότυπη οργάνωση των μοναδικών σημείων φυσικού κάλλους π.χ. Χαράδρα του Βίκου, Βοιδομάτης, Αώος, Βάλια Κάλντα, φτάσαμε στο άλλο άκρο μιας άναρχης ανάπτυξης με τα τουριστικά καταλύματα να ξεφυτρώνουν σαν μανιτάρια στα λεγόμενα «πρώτης γραμμής» χωριά. Αποτέλεσμα οι νέοι της περιοχής που έθεσαν ως βάση της οικονομικής τους ευημερίας την ενασχόληση με τον τουρισμό, μετά το σημερινό κορεσμό του, ατενίζουν με φόβο το μέλλον. Οι ελλείψεις, όπως τις προανέφερα, αποτελούν προκλήσεις σε μια περίοδο κρίσης, με τους φορείς και τους επαγγελματίες του χώρου να καλούνται σε ριζικές αλλαγές και παρεμβάσεις πριν χαθεί το εν λόγω πλεονέκτημα.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, καταγράφεται η αποτυχία του σχεδίου για τους νέους αγρότες. Η πολιτεία με την ανοχή των τοπικών κοινωνιών ενίσχυε αφειδώς εν δυνάμει αγρότες είτε για την αγορά εξοπλισμού, είτε για την κατασκευή υποδομών, είτε για τη δημιουργία παραγωγικών μονάδων. Δεν ελέγχθηκε ποτέ όμως ο προορισμός

αυτών των επιχειρηρήσεων ούτε το αποτέλεσμα των επενδύσεων. Το όραμα για διεύρυνση του πρωτογενούς τομέα και για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην παραγωγή έμεινε κενό γράμμα. Για μεταποιητικές προσπάθειες ούτε λόγος. Ευκαιρία λοιπόν σ' αυτή την περιοδοκρίσης να αξιοποιηθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της περιο-

ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΑΓΓΕΛΗ

χής με τη συμβολή ιδιωτικών πρωτοβουλιών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Φυτά μοναδικά για φαρμακευτική και γαστρονομική χρήση, εναλλακτικές καλλιέργειες, τοπικά προϊόντα με ονομασία προέλευσης, μεταποιητική δραστηριότητα και αξιοποίηση προϊόντων μορφών ενέργειας αποτελούν κινήσεις που θα μπορούσαν να φέρουν κεφάλαια και νέους κοντά στο Ζαγόρι.

Ένας τρίτος άξονας βασικός για την ενεργοποίηση του νέου ανθρώπινου δυναμικού είναι και η αλλαγή της καθεστηκυίας νοοτροπίας που αντιμετωπίζει το Ζαγόρι ως μουσειακό είδος. Περιβάλλον, αρχιτεκτονική, παράδοση, πολιτισμός είναι αναγκαίο να βρίσκονται σε συσχολία με την επιχειρηματική-επενδυτική ανάπτυξη και τα έργα υποδομής στην περιοχή. Εδώ απαιτείται μια λεπτή και συνάμα χρήσιμη ισορ-

ροπία. Απ' τη μια δεν είναι δυνατόν να θυσιάζουμε το ανεπανάληπτο της ομορφιάς του Ζαγορίου στο βωμό της ανάπτυξης, απ' την άλλη είναι τουλάχιστον αντιπαραγωγικό για τον τόπο μας η φοβική αντιμετώπιση οποιασδήποτε μορφής ή πρότασης προόδου. Με απλά λόγια είναι ανεπίτρεπτο να επικαλείται οποιοσδήποτε την πέτρα, τα μνημεία, τη φύση στην προσπάθεια να προχωρήσει με άλλους ρυθμούς ο τόπος στο μέλλον. Αν απορρίπτονται όλες τις πρωτοβουλίες άνευ ετέρου και άνευ μελέτης είναι μαθηματικά βέβαιο ότι θα έρθει η μέρα που το Ζαγόρι θα αποτελεί Μουσείο Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Φυσικής Ιστορίας και όχι ένας τόπος να ζεις. Όλα χρειάζονται μέτρο και η εμπειρία είναι σοφή να σταθμίζει προς το συμφέρον της περιοχής.

Το Ζαγόρι αναμφίβολα έχει όλα τα εχέγγυα να αποτελέσει έναν χώρο δραστηριοποίησης και διαμονής των νέων ανθρώπων. Οι προοπτικές ανάπτυξης δεν είναι μια ουτοπική πραγματικότητα, αλλά μια εφικτή απαραίτητα συντεταγμένη προσπάθεια. Τοπικές αρχές, φορείς, επαγγελματίες, άνθρωποι που ενδιαφέρονται γι' αυτόν τον τόπο καλούνται σε σύμπνοια και συνεργασία, μακριά από ματαιοδοξίες, αν οραματίζονται το βιώσιμο Ζαγόρι του αύριο...

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ (ΙΛΕΖ) - «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΟΥΣ 2011			ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΟΥΣ 2012		
A) ΕΣΟΔΑ			A) ΕΣΟΔΑ		
1) Από συνδρομές-προσφορές-ενισχύσεις έτους 2011	27.582		1) Από συνδρομές - προσφορές - ενισχύσεις	30.000	
2) Υπόλοιπο 31/12/2010	2.811		2) Υπόλοιπο 31/12/2011	4.577	
Σύνολο εσόδων έτους 2011	30.393		Σύνολο εσόδων 2012	34.577	
B) ΕΞΟΔΑ			B) ΕΞΟΔΑ		
1) Εκτύπωση εφημερίδας -φάκελοι - μπλοκ	5.830		1) Εκτύπωση εφημερίδας - φάκελοι - μπλοκ	8.000	
2) Ταχ/κά κλπ έξοδα - διακίνηση εφημερίδας - μελάνι - αυτ.	5.274		2) Ταχ/κά κλπ έξοδα διακίνησης εφημερίδας - μελάνι - αυτ.	8.000	
3) Έξοδα διεκπεραίωσης εφημερίδας	4.200		3) Έξοδα διεκπεραίωσης εφημερίδας	4.200	
4) Ενοίκια Γραφείου	2.760		4) Ενοίκια Γραφείου	2.760	
5) Κοινόχρηστα Γραφείου	450		5) Κοινόχρηστα Γραφείου	450	
6) Εκδηλώσεις	1000		6) Εκδηλώσεις	1.000	
7) Αγορά βιβλίων και βιβλιοθήκη	1005		7) Αγορά βιβλίων-γραφική Ύλη	1.000	
8) Γραφική Ύλη	310		8) Δ.Ε.Η.	1300	
9) Δ.Ε.Η.	1.311		9) Ο.Τ.Ε.	1000	
10) Ο.Τ.Ε.	1016		10) Δ.Ε.Υ.Α.Ι.	200	
11) Δ.Ε.Υ.Α.Ι.	132		11) Μικροέξοδα Γραφείου	500	
12) Μικροέξοδα Γραφείου	1.585		12) Εισπρακτικά 20% εις κ. Μιχ. Παππά	500	
13) Εισπρακτικά 20% εις κ. Μιχ. Παππά	943		Σύνολο εσόδων 2012	29.910	
Σύνολο	25.816		Υπόλοιπο 31/12/2012	4.667	
Υπόλοιπο Ταμείου 31/12/2011	4.577		Σύνολο	34.577	
Σύνολο	30.393				
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΒΑΣ. ΤΖΙΟΒΑΣ			Ο Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ		
			Ο ΤΑΜΙΑΣ Ι. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ		
			ΙΩΑΝΝΙΝΑ 31/12/2011		

ΓΙΑΤΙ ΓΙΟΡΤΑΖΟΥΜΕ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΜΕ ΤΟΣΑ ΠΟΛΛΑ ΔΥΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ;

Σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας υπάρχουν πολλά έθιμα για το Δωδεκαήμερο, το διάστημα δηλαδή από τα Χριστούγεννα μέχρι και τα Φώτα. Έτσι και στο Ζαγόρι πολλές ήταν οι συνήθειες και τα έθιμα, τα οποία έκαναν αυτές τις γιορτάσιμες μέρες να διαφέρουν από τις υπόλοιπες.

Η επιλογή της 25ης Δεκεμβρίου για τον εορτασμό των Χριστουγέννων έγινε από τον Πάπα Ιούλιο Α΄ τον 4ο αιώνα μ.Χ., επειδή η συγκεκριμένη ημερομηνία συνέπιπτε με τα ειδωλολατρικά τελετουργικά για το χειμερινό ηλιοστάσιο ή την επιστροφή του ήλιου. Η πρόθεσή του ήταν να αντικατασταθεί ο ειδωλολατρικός εορτασμός από τον Χριστιανικό.

Λένε ότι τα Χριστούγεννα είναι μια γιορτή περισσότερο για τα παιδιά, αλλά νομίζω ότι αυτές τις μέρες όλοι μας γινόμαστε λίγο πολύ παιδιά. Άλλωστε τα Χριστούγεννα είναι από τη φύση τους μια γιορτή χαρούμενη, παραμυθένια, μια γιορτή με φως και λάμψη.

Την παραμονή των Χριστουγέννων τα παιδιά λένε τα κάλαντα, που αρχίζουν συνήθως με έναν χαιρετισμό στον ιδιοκτήτη του σπιτιού, μετά αναγγέλλουν τη γιορτή που έρχεται και καταλήγουν σε ευχές. Τα κάλαντα της Ηπείρου λένε χαρακτηριστικά:

«Ελάτε δώ γειτόνισσες και σεις γειτονοπούλες μου, τα σπάργανα να φτιάξουμε και το Χριστό ν' αλλάξουμε τα σπάργανα για το Χριστό, ελάτε όλες σας εδώ να πάμε να γυρίσουμε, τα μάγια να σκορπίσουμε, να πάμε στο ψηλό βουνό να δούμε τα βαγγέλια να δούμε και την Παναγιά, όπου μας στέλνει τη χαρά με του Χριστού τη δύναμη, τη χάρη του παιδιού της τα σπάργανα για το χριστό, ελάτε όλες σας εδώ κοιμάται στα τριαντάφυλλα, γεννιέται μες στα λούλουδα, γεννιέται μες στα λούλουδα, κοιμάται στα τριαντάφυλλα».

Αν και στο Ζαγόρι συνήθως τα κάλαντα που λένε τα παιδιά είναι αυτά που λέγονται στις περισσότερες περιοχές της

Ελλάδας: «Καλήν εσπέραν άρχοντες». Και τα λέγανε συνήθως το μεσημέρι και όχι το πρωί, για να είναι όλοι στα σπίτια τους και να μην λείπουν σε διάφορες δουλειές. Τα λεφτά που τους έδιναν ήταν ελάχιστα, τις περισσότερες φορές τους έδιναν γλυκά και διάφορα άλλα φιλέματα, όπως καρύδια. Τότε όμως τα παιδιά δεν λέγανε τα κάλαντα για χρήματα, αλλά για την παράδοση και τον πολιτισμό. Το ανησυχητικό όμως είναι ότι τα τελευταία χρόνια τα παιδιά «σνομπάρουν» τα παραδοσιακά κάλαντα και δεν θέλουν να τα πούνε.

Το παραδοσιακό Χριστουγεννιάτικο τραπέζι στο Ζαγόρι περιλάμβανε συνήθως Χριστόψωμο, χοιρινό κρέας ή κοτόσουπα και γλυκά μελομακάρονα και κουραμπιέδες. Το έθιμο της γαλοπούλας είναι μεταγενέστερο και ξενόφερτο –ήρθε στην Ευρώπη από το Μεξικό το 1824.

Μετά τα Χριστούγεννα ακολουθεί η μεγάλη γιορτή της Πρωτοχρονιάς. Γιορτάζουμε τον Άγιο Βασίλειο, έναν από τους τρεις ιεράρχες, που με το πέρασμα των χρόνων έγινε σύμβολο των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς και άλλαξαν τα χαρακτηριστικά του. Στην πραγματικότητα δεν ήταν γελαστός, στρουμπουλός και ασπρομάλλης, με κόκκινη στολή και έλκηθρο. Αντίθετα ήταν αδύνατος, χλωμός, αυστηρός και πολυδια-

βασμένος. Τα παιδιά όμως τον προτιμούν γελαστό και ροδομάθως, γιατί έτσι τους μοιάζει, αφού είναι η εικόνα της χαράς.

Το Πρωτοχρονιάτικο τραπέζι στο Ζαγόρι περιλάμβανε πάντα την βασιλόπιτα στην αλμυρή εκδοχή της. Το γλυκό κέικ είναι και αυτό μεταγενέστερο ξενόφερτο έθιμο. Τα υλικά της ήταν συνήθως κοτόπουλο, αρνίσιοι κιμάς ή χοιρινό κρέας ανάμεικτα με τραχανά, πράσα και αυγά. Εκτός από το νόμισμα έβαζαν μέσα και διάφορα άλλα αντικεί-

ΧΑΡΑΣ ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ

μενα, όπως κληματόβεργες, που το καθένα συμβόλιζε κάτι, αν κάποιος για παράδειγμα έβρισκε στο κομμάτι του την κληματόβεργα θα έπαιρνε το αμπέλι. Η κοπή της βασιλόπιτας γινόταν από τον μεγαλύτερο της οικογένειας με ένα συγκεκριμένο τρόπο: έκανε με το μαχαίρι το τρεις φορές το σημείο του σταυρού πάνω από την πίτα για να κόβεται η κακογλωσσία, να κλειδώνονται τα κακά στόματα και να αποτρέπεται το κακό μάτι. Στη συνέχεια ονομάτιζε τα κομμάτια της με την καθιερωμένη πάντα σειρά: το πρώτο ήταν του Αγίου Βασιλείου, μετά του Χριστού, της Παναγίας και των υπόλοιπων μελών της οικογένειας κατά ηλικία, από τον μεγαλύτερο στον μικρότερο.

Στο Ζαγόρι υπάρχει επίσης

Στιχοπλοκές Ζαγορίσιων

Παράκληση στο Ναζωραίο

Έλα να γεννηθείς μεσ' στην καρδιά μου να νιώσω δύναμη κι αγάπη περισσή έλα να μου φωτίσεις τα όνειρά μου μοναδική μου ελπίδα είσαι ΕΣΥ.

Στον κόσμο την κακία να σκορπίσεις τη λάμψη σου τη θεία και τη μαγική να πάψει η αμαρτία να πλανιέται στην άχαρη και άμοιρή μας γη.

Να ζήσουμε ειρηνικά κι ωραία χωρίς πολέμους, πάθη, συμφορές πολλά δεινά μαστίζουμε τον τόπο το κάθε σήμερα χειρότερο του χτες.

Έλα και σε προσμένουμε Θεέ μου να φέρεις πια στον κόσμο τη γαλήνη δεν πάει άλλο, θα ξαφανιστούμε αν δεν στεριώσει το «και επί γης ειρήνη».

Λέκκος Ιωάννης

το έθιμο του ποδαρικού ανήμερα της Πρωτοχρονιάς. Πίστευαν δηλαδή στην παράδοση που έλεγε: «Ό,τι είναι αυτός που θα πατήσει πρώτος στο σπίτι την Πρωτοχρονιά, τέτοια θα έχεις όλο το χρόνο». Γι' αυτό προτιμούσαν πάντα να κάνουν ποδαρικό στο σπίτι άνθρωποι που θεωρούνταν καλότυχτοι.

Στο Ζαγόρι την Πρωτοχρονιά λέμε και κάτι άλλο, πως: «ό,τι κάνει και πάθει κανείς τη μέρα της Πρωτοχρονιάς, το ίδιο θα εξακολουθεί να παθαίνει και όλο το χρόνο».

Το Δωδεκαήμερο κλείνει με τη γιορτή των Φώτων. Και στο Ζαγόρι ο παπάς περνά από όλα τα σπίτια για να τα αγιάσει και να φύγουν τα κακά πνεύματα. Παλιότερα πολλοί νηστεύανε για να πιουν αυτήν την ημέρα τον Αγιασμό. Με αυτόν τον αγιασμό ραντίζανε τα σπίτια τους, τα ζώα και τα χωράφια τους, για να έχουν καλή σοδειά.

Κυρίως ήθελαν να διώξουν τους Καλικάντζαρους, που στην Ήπειρο γενικότερα, υπάρχουν πολλοί θρύλοι για αυτούς. Πίστευαν, δηλαδή, ότι μένουν στα έγκατα της γης και πριν φύγουν το δέντρο που τη στηρίζει. Ανεβαίνουν πάνω κάθε Χριστούγεννα και αγαπημένα τους μέρη είναι οι μύλοι, τα γεφύρια, τα ποτάμια και τα τρίστρατα. Θεωρούνται κακά πνεύματα, μαλλιαρά και άσκημα.... Κάποιες νύχτες τρυπώνουν στα σπίτια από τις καμινάδες, κλέβουν τα φαγητά και μετά χορεύουν. Ξαναγυρίζουν κάτω από τη γη μετά τη γιορτή των Φώτων και εμφανίζονται πάλι τα επόμενα Χριστούγεννα.

Γιατί τα τελευταία χρόνια όμως γιορτάζουμε τα Χριστούγεννα με τόσα Δυτικά έθιμα, ενώ υπάρχουν τόσα πολλά παραδοσιακά έθιμα σε όλη την Ελλάδα; Αν εμείς δεν τηρούμε τα δικά μας έθιμα, τότε αυτά σιγά σιγά θα ξεχαστούν. Και εμείς θα χάσουμε την πολιτιστική μας ταυτότητα...

Και μπορεί, για όλους εμάς τους ξενιτεμένους Ζαγορίσιους, το Ζαγόρι να είναι μακριά μας χιλιόμετρικά, αν το έχουμε όμως πάντα στην καρδιά μας και δεν το ξεχνάμε, τότε είναι πολύ κοντά μας...

Για μια χρονιά γεμάτη Ελπίδα

Τώρα που οι γιορτινές μέρες των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς πέρασαν και ξαναβρίσκουμε πάλι έστω κι υποχρεωτικά τους ρυθμούς μας, τώρα που οι ξένοι τουρίστες γύρισαν στον τόπο τους –τι θα πήραν τάχα μαζί τους απ' τα Ελληνικά Χριστούγεννα;

Τρυπώνουν στο μυαλό και στην καρδιά κάποιες σκέψεις ενοχλητικές επιμονές, και κάποιες ενοχές βασανιστικές.

Μέσα στην λαίλαπα της παγκοσμιοποίησης και τη θανατηφόρα απειλή της ομογενοποίησης άρα και της εξαφάνισης κάθε διακριτικού σημείου και ίχνους της χώρας μας, μήπως θα 'πρεπε να σταθούμε λίγο να το καλοσκεφτούμε και να το καλοσχεδιάσουμε πριν είναι αργά και χαθούμε τελείως απ' το χάρτι;

Για τα ήθη και τα έθιμά μας ο λόγος, τα δικά μας τα Ελληνικά, τ' αγκωνάρια και τα κονίσματα της φυλής μας.

Κι είναι αυτές οι ιδιαιτερότητες που σηματοδοτούν την ταυτότητά μας, τα «διακριτικά» μας που πρέπει με περηφάνια να φέρουμε και να προβάλουμε, πολύ δε περισσότερο δεν πρέπει να λησμονούμε και να τ' απαξιώνουμε, να τα περιφρονούμε και να τα παραμερίζουμε σαν αναχρονιστικά κατάλοιπα παλιοκαιρίας, σαν μιάσματα του παρελθόντος.

Όλο το 12ήμερο στα χωριά και τις πόλεις της πατρίδας μας ανέκαθεν οι απλοί εκείνοι, αλλά αληθinoί Έλληνες, ΕΛΛΗΝΙΚΑ γιόρταζαν ακόμη και σε δύσμοιρους καιρούς και σε καταστάσεις σκληράς και κατοχής.

Και τότε ακόμα τα παιδιά τσιουκανούσαν (χτυπούσαν) χαράματα τις οξώπορτες των σπιτιών να ψάλλουν τα κάλαντα.

Και τότε οι γεροντότεροι μολούσαν ιστορίες για τους καλλικαντζάρους που σουπαιρναν την φωνή αν έκλαιγες τη νύχτα...

Και θυμιάτιζαν ολόγυρα το σπίτι κι έκαigan παλιοπαπουσα να διώξει η αχαμνή μυρωδιά του σατανά τα πλάσματα, του «οξαποδώ», μ' όποιο όνομα είχαν στον κάθε τόπο.

Και τότε ακόμα καρτερούσαν, μαγεμένα, με αγωνία να χτυπήσει την πόρτα τα μεσάνυχτα ο καλός Ιωσήφ με την ετοιμόγεννη Μαρία και φύλαγαν αναμένο ένα «κάρνο», κάρβουνο στη γωνιά να τους το δώσουν ν' ανάψουν φωτιά να ζεσταθούν!

Κι ύστερα με κολλημένο το μωτράκι στο χνώτισμένο τζάμι και τεράστια της προσμονής τα μάτια έψαχναν μεσ' το χιονιά που σαβάνωνε τα χωριά και τις πολιτείες να ξεχωρίσουν τ' αστρί το μαγικό πο

μηνούσε τη θεία γέννηση ώπου αποκαμωμένα τάπαιρνε ο ύπνος μ' όνειρα γεμάτα απ' τα ουράνια θάματα, για να σηκωθούν το πρωί να μεταλάβουν.

Κι' εκείνες τις Πρωτοχρονιές που με χτυποκάρδι καρτερούσαν να κατεβεί απ' το μπουχαρί ο καλός γεράκος της Κασσαρείας ο Αη Βασίλης και να τους φέρει κάτι, το παραμικρό μια σβούρα, μια σφυρίχτρα έστω και μια ζαχαροκούκλα ή μια «τσιοπέλα» σύκα, αγνές, αθώες, φτηνές παιδικές προσδοκίες.

Και τότε ακόμα τα παιδόπουλα «χαράη χαράη» έτρεχαν κουκουλωμένα για τα σπίτια που τα καρτερούσαν να καθίσουν στο πουνάρι που η νοικοκυρά τοίμαζε αποβράδις, για τοκαλό ποδαρικό με τον καινούργιο χρόνο. Και κοντορίχνονταν γελαστά «όσα φύλλα και κλαριά, τόσα γρόσια και φλουριά». Γέμιζε ο τόπος «πουρναρότσεφλα» κι αναψοκοκκινισμένα μετρούσαν και ξαναμετρούσαν τις δεκάρες τα σύκα, τις κάχτες, τα ζαχαρκά!

Και τότε η μάνα θα φρόντιζε να βάλει με τρόπο «τον παρό» στου μικρότερου παιδιού «το φελί» (κομμάτι) της πίτας, το σημαδεμένο.

Γεμάτα ξεραμένα ζυμάρια της μάνας και της μάκως τα χέρια. Έφτιαχναν «κλούρες» για τα κάλαντα για τα βαφτιστήρια, για τους τζομπαναράιους, για τους φτωχούς και τους «έρμους», τους άρρωστους και τους λυπ'μένους και λαλαγκίτες και σπάργανα και ψωμιά αχνιστά και πίτες μοσκοβολιστές για τις μέρες αυτές τις καλές και τις άγιες μια φορά το χρόνο.

Και τότε, τα Φώτα μ' ό,τι καιρό κι αν έκανε θα γυρνούσε με τις γαλότητες από μαχαλά σε μαχαλά «ο δέσποτας», παρέα με το παιδάκι που με καμάρωνε κρατούσε το χάλκινο «μπαγράτς» (δοχείο με χερούλι) με το αίγαμα. Κι αφού αγίαζε με το κλωνάρι το βασιλικό ή τη ρίγανη το σπίτι, ανθρώπους και ζωντανά έπιναν όλοι από έναν «κόμπο» και το φύλαγαν ως του χρόνου, ευλογημένο γιatriκό μαζί με το ζεστό λαδάκι της καντήλας π' αχνόφεγγε όλο το 12ήμερο στα κονίσματα.

Όλο το τελετουργικό, γιατί αυτά ήταν τα έθιμά μας.

«Έτσι τα θρήκαμαν, έτσι να τ' αφήκοιμι» έλεγαν οι μεγάλοι κι έτσι τα βρήκαμε κι εμείς... Υποχρέωσή μας ιερή, έτσι να τ' αφήσουμε.

«Τι θυμάσαι τώρα» θα σκέφτεστε! Δεν έχετε δικιο. Τα Ελληνικά Χριστούγεννα! Θυμάμαι.

Και με γλυκιά νοσταλγία αναπολούμε χωρίς караζούλ και παγο-

δρόμια, χωρίς τaráντους και έλκηθρα στην ηλιογέννητη Ελλάδα!

Μια οικογενειακή γιορτή που τους μάζεψε όλους γύρω απ' το χριστουγεννιάτικο τραπέζι.

Και δεν έλειπαν απ' αυτό ούτε οι ξενιτεμένοι.

Τώρα, έρημα τα σπίτια, βουβοά τα καμpanαριά «αριά και πού» φωτισμένα παραθύρια.

Στα τουριστικά χωριά μας στολισμένοι ξενώνες, εξυπηρετικοί, σχεδόν δουλικό προσωπικό, προσπαθούν να ευχαριστήσουν τους ξένους να νιώσουν σαν το σπίτι τους. Ακόμα και ξενόφερτες μουσικές ακούγονται στα φωτισμένα

ΕΛΕΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ - ΔΟΥΒΛΗ

κλαριά στο μεσοχώρι του γέροντα πλάτανου. Ιερουσαλία! Αλήθεια, πού χάθηκε εκείνη η υπέροχη «άγια νύχτα», τα χιόνια στο καμpanαριά, τα δικά μας τραγούδια, οι δικές μας μουσικές; Και δεν καταλαβαίνουμε πως αν ήταν έτσι δεν έφευγαν απ' τον τόπο τους.

Για καινούργιες εμπειρίες και συγκινήσεις ψάχνουμε; Μπορούμε να τους προσφέρουμε Ελληνικές γιορτές; Να γνωρίσουν, να ζήσουν και να πάρουν μαζί τους Ελληνικές Χριστουγεννιάτικες συνήθειες, να χουν να μολογούν στον τόπο τους;

Εδώ είναι η εξυπνάδα, το σχέδιο, η πρόκληση. Κι αυτός πρέπει νάναι ο σκοπός μας στη θέση τη δύσκολη που βρισκόμαστε!...

– Εμείς όμως; Εμείς στοργυλοκαθόμαστε μπροστά στις τηλεοράσεις και χαιρόμαστε μ' ό,τι μας σερβίρουν, με ξένα έθιμα, με ξένες λιχουδιές, με ξένα γιορτάσια. Πού πήγαν τα δικά μας τα φαγητά, τα ελληνικά, που μοσκοβολούν και γοητεύουν τους ξένους; γιατί τόση αγωνία να πετύχουμε την μία ή την άλλη ξενόφερτη συνταγή με τα παράξενα υλικά και τις αδιάφορες γεύσεις;

«Αναγούλιες και ξεράσματα» θάλεγαν αν ζούσαν οι κυραμάνες μας.

Μα τι πάθαμε; Μας μάγεψε η Κίρκη της παγκοσμιοποίησης η πλανεύτρια και ξεχάσαμε ποιο είμαστε και σε ποια χώρα ευλογημένη ζούμε;

Φταίμε, φταίμε πρώτα εμείς κι οι μεγάλοι, η πολιτεία που μας άφησε ανημέρωτους και παραδώσαμε «τα άγια τοις κυσί»!

Και τώρα γυμνοί από κάθε ακριβό και πολύτιμο δικό μας μηρυκάζουμε ξένα πρότυπα και ξένες συνήθειες.

Χαίρομαι σαν μικρό παιδί βλέποντας αναβιώσεις παλιών γιορτινών

εθίμων σε διάφορες γωνιές της Ελλάδας που μας σεργιανάει η τηλεόραση, τις μεταμφιέσεις, τις φωτιές, τα κουδούνια τα μεγάλα που διώχνουν το κακό.

Καλοτυχίζω τους συλλόγους, τους ζηλεύω, μακάρι νάρθει καιρός που κάθε τόπος να γιορτάζει Ελληνικά Χριστούγεννα.

Τρέμω την άλωση την ύπουλη την ολοκληρωτική στο πιο ευαίσθητο κομμάτι στα ήθη και στα έθιμα, στην ψυχή του λαού μας, ενός λαού που άστραψε και βρόντησε και δίδαξε και φωτίσε και λάμπρυνε και ρώρα χαμωσέρνεται ταπεινωμένος κουρελής και ζητιάνος.

Και μια κι οι πόλεις ρούφηξαν τους ανθρώπους μας και ρήμαξαν τα χωριά μας, όποια ελπίδα διατήρησης, επιδίωξης της ταυτότητάς μας στους πολιτιστικούς συλλόγους – κι έχει σχεδόν κάθε χωριό το δικό τους, τις εναποθέτουμε.

Κι έχω τη γνώμη – στο σκαλοπάτι το τελευταίο που βρισκόμαστε – πως πρέπει **δαριά και καθοριστική να είναι η ευθύνη τους** με τις δραστηριότητες. Γιατί μόνο αυτοί μπορούν να κρατήσουν **ατόφιο** ό,τι απόμεινε ελληνικό, γιορταστικό σ' αυτό τον τόπο-μαγνήτη για τους ξένους, πάντοτε με τη συμβουλή και την σοφία των γεροντοτέρων.

Και δεν αρκεί ασφαλώς το καθιερωμένο «κόψιμο της πίτας» που κι αυτή έχασε το νόημά της και την υπόστασή της κι αντί για πίτα έστω κι αλευρόπιτα κατάντησε ένα στολισμένο κέικ ζαχαροπλαστείου.

Κι ούτε και το γλέντι που πολλές φορές από συνήθεια και ξεκαρδά ακολουθεί.

Ποιος σύλλογος θα φτιάξει σπάργανα και λαλαγκίτες, ποιος θα πει τα κάλαντα στα έρημα σοκάκια με τα λιγοστά φωτισμένα σπίτια παρασέρνοντας και τους τουρίστες σε μια πρωτόγνωρη εμπειρία, ποιος θα κόψει αληθινές με ψεύτικο «παρά», ποιος θα φροντίσει να βρει παπά ν' αγιάσει τα σπίτια;

Ποιος ξέρει! Μπορεί του χρόνου αν προσπαθήσουν, αν ξανακαθήσουν καλοίσκιωτα παιδάκια και στο πουνάρι. Υπάρχουν ακόμα πουναριές στα όμορφα βουνά μας...

Αλλιώς; Αλλιώς ας μην παραπονιόμαστε. Με την ξενομανία μας μια και τόσο πολύ μαιμουδιζούμε, ας σταθούμε να μας βάλουν και το **καπίστρι** και να χορεύουμε αγγόγγυτα όπως μας λαλούν. Αυτά, σαν παραπονο, σαν ενοχή, σαν εξομολόγηση κρίματος αλλά και σαν αχτίδα ελπίδας!

Καλή χρονιά με ευθύνη και όραμα!

Για μια χρονιά γεμάτη ΕΛΛΑΔΑ.

ΙΔΡΥΜΑ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ

Πρόσφατα κυκλοφόρησε ο Β' τόμος της ετήσιας επιστημονικής επετηρίδας «ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ» σε μια πολυτελή έκδοση 300 σελίδων, του Ιδρύματος Βορειοηπειρωτικών Ερευνών.

Είχαμε την τύχη να είμαστε από τους πρώτους αναγνώστες του βιβλίου χάρις στην τιμητική προσφορά του Αντιπροέδρου του Ιδρύματος και Υπευθύνου σύνταξης του τόμου Νίκου Υφαντή, ο οποίος ενέχειρσε ανά ένα αντίτυπο στα μέλη της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρίας Ζαγο-

ρίου. Η ευγενική του αυτή χειρονομία μας συγκίνησε ιδιαίτερα και τον ευχαριστούμε θερμότατα. Και δεν είναι η πρώτη φορά που γινόμαστε κοινωνοί της πλούσιας πνευματικής δημιουργίας του αγαπητού φίλου Νίκου Υφαντή από μιας σειρά εκλεκτών εκδόσεων. Εξάλλου από χρόνια είναι τακτικός συνεργάτης του περιοδικού το «ΖΑΓΟΡΙ μας» - μηνιαία έκδοση της ΙΛΕΖ - όπου δημοσιεύονται άρθρα του ανεβάζοντας σε μεγάλο βαθμό την ποιότητα της ύλης του περιοδικού μας. Είναι η ψυχή του Ιδρύματος Βορειοηπειρωτικών Ερευνών, που η πλούσια δραστηριότητά του αλλά και η καυστική του γραφίδα τον κατατάσσουν στην πρώτη γραμμή για τη διεκδίκηση των δικαιών αιτημάτων των συμπατριωτών του της Βορείου Ηπείρου.

Ασίστατος ο πόθος του για την ιδιαίτερη του πατρίδα, να κρατηθεί εκεί ανέσπερο το φως του Ελληνισμού και της Ελληνοχριστιανικής παράδοσης, που σκοτεινές ιστορικές σελίδες περασμένων χρόνων, υποχρέωσαν τους κατοίκους της να ζουν υπό καθεστώς υποταγής και ανελευθερίας. Σ' αυτό εξ άλλου επικεντρώνεται και το ζωηρό ενδιαφέρον του Ιδρύματος Βορειοηπειρωτικών Ερευνών με πρωταρχικό σκοπό να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες, ώστε να συνειδητοποιήσουν όλοι οι Έλληνες τις ιστορικές τους ευθύνες για το μέγα αυτό εθνικό ζήτημα και να σταθούν θερμοί συμπαραστάτες προς τους αδελφούς Βορειοηπειρώτες, «που βιώνουν την ανασφάλεια και αβεβαιότητα».

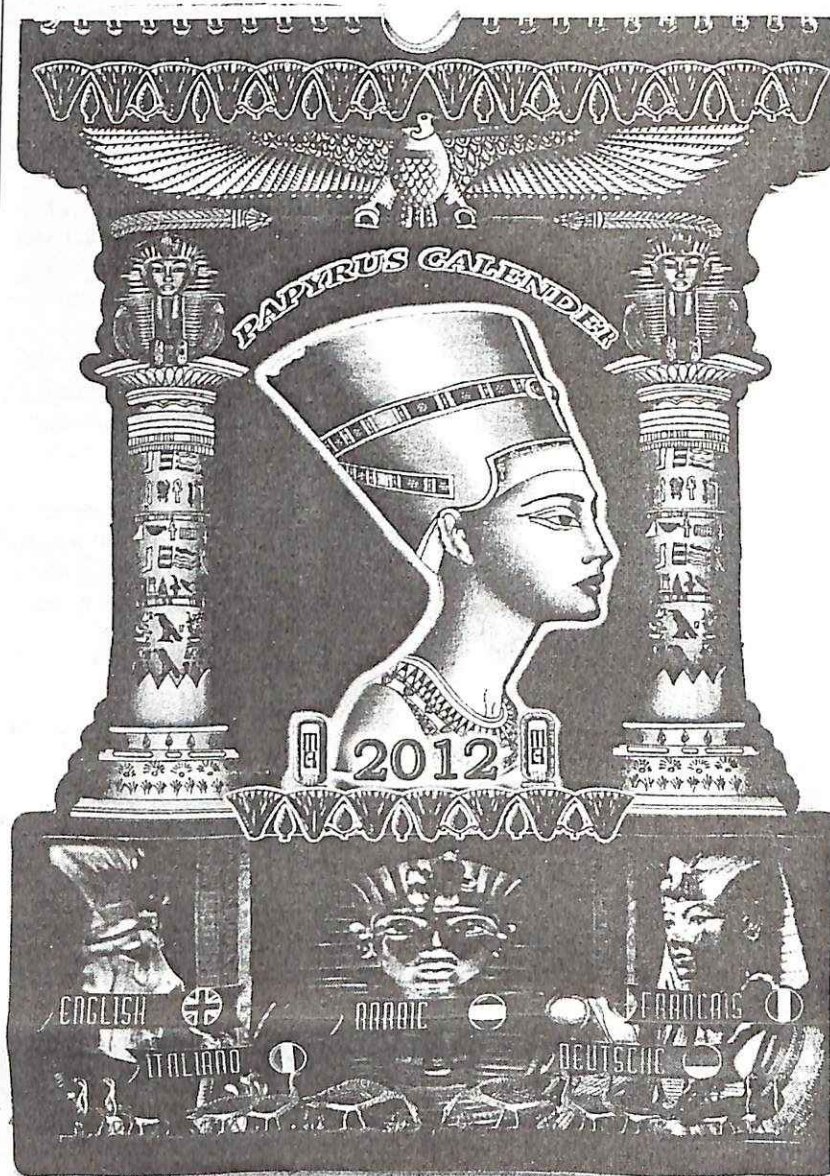
Είναι όντως λίαν αξιέπαινη η προσπάθεια του Ιδρύματος Βορειοηπειρωτικών Ερευνών με τις αξιόλογες εκδόσεις του -όπως και η παρούσα έκδοση του Β' τόμου Βορειοηπειρωτικά (Επιστημονική Επετηρίδα) που προβάλλουν κατά τον καλύτερο τρόπο και από κάθε πλευρά επιστημονικά τεκμηριωμένα το θέμα του Βορειοηπειρωτικού ώστε να μένει πάντα επίκαιρο και ενδιαφέρον. «Στοχεύουμε», όπως αναφέρουν στο προλογικό τους σημείωμα οι εκδότες, «να αναδείξουμε την πολυσύνθετη δυναμική προβολή του εσωτερικού κόσμου του Βορειοηπειρωτικού Ελληνισμού, τα κατάλοιπα της παράδοσής του... για να συνειδητοποιείται καλύτερα το παρόν και να γίνεται ορατή η ζωή των συμπατριωτών μας μέσα από τους αιώνες που προηγήθηκαν».

Συγχαίρουμε το Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος για την ωραία αυτή πρωτοβουλία της έκδοσης του Β' Τόμου «ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ» και ο γράφων αισθάνεται ιδιαίτερη συγκίνηση, γιατί μέσα από τις σελίδες του βιβλίου, βρέθηκε νοερά στα χρόνια των σπουδών μου στο Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς ανάμεσα σε συσπουδαστές Βορειοηπειρώτες μαζί και ο φίλος Νίκος Υφαντής, που στις καρδιές τους κρυφάκιζε πάντα ο νόστος για τη χημάζουσα πατρίδα Β. Ηπειρο μακριά από τους γονείς και τ' αδέρφια τους χωρίς να μπορούν να τους επισκέπτονται κατά το χρόνο των διακοπών, όπως οι άλλοι σπουδαστές.

Συνιστούμε ανεπιφύλακτα την προμήθεια του πολύτιμου αυτού βιβλίου ενισχύοντας έτσι την προσπάθεια του Ιδρύματος Βορειοηπειρωτικών Ερευνών για την επιτέλεση των σκοπών του Ιδρύματος.

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ευχές από την Αίγυπτο

Όπως από πολλά χρόνια μέχρι τώρα, έτσι και φέτος ο αγαπητός φίλος και ένθερμος Ζαγορίσιος (Πανω-Σουδενιώτης) Περικλής Τσαπάρης και η σύζυγός του Ελευθερία μας έστειλαν το πανέμορφο Αιγυπτιακό Ημερολόγιο σε χαρτί παπύρου μαζί με τα παρακάτω θερμά του λόγια και ευχές:

Πολυαγαπητοί μας, κύριε Πρόεδρε, Αξιόλογα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ευχαριστούντες θερμώς δι' ευχάς σας, Αντευχόμεθα επί τη ευκαιρία των Αγίων Εορτών των Χριστουγέννων, παν ποθητόν και βέλτιστον αγαθόν, αίσιον, υγιές και ευτυχές Νέον Έτος. Θερμά Συγχαρητήρια καθ' όσον επανήλθατε εκ νέου εις τας συνεχείς αγωγγύστως επάλλξεις χάριν και μόνον γι' αυτό που ονομάζεται περήφανο Ζαγόρι. Αλλά και δι' ημάς, όπου περιμένουμε το «Ζαγόρι μας» εκάστοτε από τον ταχυδρόμο, ίνα μην είπω πέραν του δέοντος «με λαχτάρα» αλλά μας προσδίδει την διαίσθησιν να επανέλθουμε έστω και επ' ολίγον νοερώς εις οδυσσίαν αναπόλυσιν τα πάτρια εδάφη. Είμεθα μαζί σας. Ο εν τω φάτνη της Βηθλέμ γεννηθείς Ιησούς, προσευχόμεθα ίνα μας δώση την χάριν του. Με άπειρη εκτίμηση και απεριόριστη αγάπη.

Περικλής και Ελευθερία Τσαπάρης,
Αμπουκέρ, 16 Δεκ. 2011

GIANNENA SERVICES

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΕΒΕΚ

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 9001:2000

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 14001:2004

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22000:2005

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22716:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22717:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22718:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22719:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22720:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22721:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22722:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22723:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22724:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22725:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22726:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22727:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22728:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22729:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22730:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22731:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22732:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22733:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22734:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22735:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22736:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22737:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22738:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22739:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22740:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22741:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22742:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22743:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22744:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22745:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22746:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22747:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22748:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22749:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22750:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22751:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22752:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22753:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22754:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22755:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22756:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22757:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22758:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22759:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22760:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22761:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22762:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22763:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22764:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22765:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22766:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22767:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22768:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22769:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22770:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22771:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22772:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22773:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22774:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22775:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22776:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22777:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22778:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22779:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22780:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22781:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22782:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22783:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22784:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22785:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22786:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22787:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22788:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22789:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22790:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22791:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22792:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22793:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22794:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22795:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22796:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22797:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22798:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22799:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22800:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22801:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22802:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22803:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22804:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22805:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22806:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22807:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22808:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22809:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22810:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22811:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22812:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22813:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22814:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22815:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22816:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22817:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22818:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22819:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22820:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22821:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22822:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22823:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22824:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22825:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22826:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22827:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22828:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22829:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22830:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22831:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22832:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22833:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22834:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22835:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22836:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22837:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22838:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22839:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22840:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22841:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22842:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22843:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22844:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22845:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22846:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22847:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22848:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22849:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22850:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22851:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22852:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22853:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22854:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22855:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22856:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22857:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22858:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22859:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22860:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22861:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22862:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22863:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22864:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22865:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22866:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22867:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22868:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22869:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22870:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22871:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22872:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22873:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22874:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22875:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22876:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22877:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22878:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22879:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22880:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22881:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22882:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22883:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22884:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22885:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22886:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22887:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22888:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22889:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22890:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22891:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22892:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22893:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22894:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22895:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22896:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22897:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22898:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22899:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22900:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22901:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22902:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22903:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22904:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22905:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22906:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22907:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22908:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22909:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22910:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22911:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22912:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22913:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22914:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22915:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22916:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22917:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22918:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22919:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22920:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22921:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22922:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22923:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22924:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22925:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22926:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22927:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22928:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22929:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22930:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22931:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22932:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22933:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22934:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22935:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22936:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22937:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22938:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22939:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22940:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22941:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22942:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22943:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22944:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22945:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22946:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22947:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22948:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22949:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22950:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22951:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22952:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22953:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22954:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22955:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22956:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22957:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22958:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22959:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22960:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22961:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22962:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22963:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22964:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22965:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22966:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22967:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22968:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22969:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22970:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22971:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22972:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22973:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22974:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22975:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22976:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22977:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22978:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22979:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22980:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22981:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22982:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22983:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22984:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22985:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22986:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22987:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22988:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22989:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22990:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22991:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22992:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22993:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22994:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22995:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22996:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22997:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22998:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 22999:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23000:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23001:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23002:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23003:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23004:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23005:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23006:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23007:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23008:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23009:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23010:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23011:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23012:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23013:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23014:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23015:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23016:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23017:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23018:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23019:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23020:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23021:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23022:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23023:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23024:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23025:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23026:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23027:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23028:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23029:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23030:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23031:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23032:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23033:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23034:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23035:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23036:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23037:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23038:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23039:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23040:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23041:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23042:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23043:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23044:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23045:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23046:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23047:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23048:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23049:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23050:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23051:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23052:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23053:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23054:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23055:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23056:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23057:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23058:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23059:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23060:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23061:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23062:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23063:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23064:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23065:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23066:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23067:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23068:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23069:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23070:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23071:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23072:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23073:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23074:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23075:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23076:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23077:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23078:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23079:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23080:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23081:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23082:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23083:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23084:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23085:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23086:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23087:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23088:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23089:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23090:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23091:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23092:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23093:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23094:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23095:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23096:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23097:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23098:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23099:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23100:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23101:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23102:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23103:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23104:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23105:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23106:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23107:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23108:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23109:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23110:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23111:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23112:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23113:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23114:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23115:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23116:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23117:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23118:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23119:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23120:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23121:2008

ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23122:2008

ΒΡΑΔΕΤΟ: Πρωτοχρονιά στο «μπαλκόνι» του Ζαγορίου...

Λάτρης του Ζαγορίου γενι-
Βραδέτου ειδικότερα, επέλεξα
να περάσω τις γιορτινές μέρες
των Χριστουγέννων, αλλά και
της αλλαγής στο νέο δισεκτο
έτος, μόνος. Στο Βραδέτο, το
μπαλκόνι του Ζαγορίου. Να
γευτώ και γω αυτή την παγωμέ-
νη ερμηδιά που τόσα χρόνια οι
πατεράδες μας και οι παππούδες
μας γεύονταν.

Μακριά από τον «πολιτισμό»
τα φώτα, τις φωνές, το αδιάκοπο
πήγαινε-έλα των ανθρώπων. Στο
«ακριτικό» φυλάκιο του
Βραδέτου, άλλοι δυο-τρεις βρί-
σκονται εδώ, στα σπίτια των και
για παρά υπάρχουν και τα
ζωντανά του χωριού (τα οκτώ
γατιά).

Η προηγούμενη χιονόπτωση έντυσε στα λευκά το τοπίο και ο νυχτερινός επίσημος φωτισμός δίνει μια μυστηριακή όψη στο απομονωμένο αυτό χωριό, στο Ζαγόρι μας.

επισκεπτών τους.

Μα εδώ στο Βραδέτο, η απο-
μονωμένη Μπελόνη, η χιονισμένη
Σκάλα μας δεν «κατακτήθηκε»
και δεν φωτογραφήθηκε όσο θα
περίμεναν κάποιοι. Με απογοή-
τευση πολλοί από αυτούς που
ταξίδεψαν όλα αυτά τα χιλιόμε-
τρα στο σχεδόν αλπικό τοπίο, για
να δουν αυτό που τα ταξιδιωτικά
έντυπα διατυμπάνιζαν, έφευγαν
άπρακτοι.

Μικρή αποζημίωση για τον
χαμένο κόπο τους, η έκθεση ερα-
σιτεχνικής φωτογραφίας στο
Δημοτικό σχολείο Βραδέτου
όπου η θέα από την Μπελόνη και
την Σκάλα δεσπούν μεγάλω-
πρεπα. Όλοι τους φωτογράφισαν
αυτό που δεν μπόρεσαν να δουν
απευθείας. Αλλά η υπόσχεση να
εναεπιπτόνουν με καλύτερο
καιρό, απάληνε τη μοναξιά μας,
τη μοναξιά μου. Η σόμπα καταπί-
νει ασταμάτητα τα κομμάτια

δρυός προσφέροντάς μου όμως
ζεστασιά. Η κανάτα με το κρασί
δεν λέει να αδειάσει και ας το
ρουφώ σιγά, σιγά. Η πυρωμένη
πλάκα στην σόμπα δίνει στο ψωμί
την τραγανή νοστιμάδα του. Η
πατάτα, τυλιγμένη στο αλουμινο-
χαρτο και βυθισμένη στα κάρβου-
να, ψήνεται αργά και μοσχομυρί-
ζει το δωμάτιο.

Μπαίνω σιγά, σιγά στο πνεύ-
μα της απομόνωσης που έννοι-
θαν και οι γεροντότεροι, σαν έμε-
ναν στο Βραδέτο, τέτοιες μέρες.
Να περιμένουν να κτυπήσει το
τηλέφωνο, να ακούσουν τις ευ-
χές από τα παιδιά, από τα εγγό-
νια, για καλή Χρονιά, για υγεία,
ευτυχία και σύντομα κοντά μας,
κοντά τους όλοι μαζί, όλη η οικο-
γένεια.

Νιώθω σαν φύλακας, στο χω-
ριό. Το ερωτεύθηκα από την πρώ-
τη στιγμή. Έγινε κομμάτι της
ζωής μου. Ζω αρκετά σε αυτό και

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΧΡΗΣΤΟΓΟΥΛΑ

αισθάνομαι την ανάγκη να το
προφυλάξω. Πετάγομαι σαν α-
κούω φωνές και θόρυβο στο καλ-
ντερίμι. Μερικές φορές, με πιάνω
να παρακολουθώ κρυφά πίσω
από τα κουρτινάκια τους επισκέ-
πτες. Αλλά σαν ξανοίγομαι και
τους μιλώ αλλάζει η ψυχολογία
μου αλλά και η δική τους σαν βρί-
σκουν εδώ στην ερμηδιά κάποιον.

Όσο και αν κάποιοι διατείνον-
ταν ότι σαν αποχωρήσουν αυτοί,
το χωριό θα σβήσει, είμαι εδώ και
δεν θα επιτρέψω να συμβεί τίπο-
τε. Ακόμη και αν πρέπει να έρχο-
μαι καθημερινά αυτά τα πενήντα
ένα χιλιόμετρα που με χωρίζουν
από αυτό.

Είναι ο τόπος μου πλέον και
ας μην το καταλαβαίνουν κάποι-
οι. Και ιδίως αυτοί που μετακόμι-
σαν στις πόλεις και ευκαιριακά
λένε ότι στο Βραδέτο είναι το
μυαλό τους και το επισκέπονται
μία στο τόσο. Και αδυνατούν να
καταλάβουν πως το «παιδί της
πόλης» αγαπά το χωριό της
γυναίκας του περισσότερο από
αυτούς.

Γιατί, το να γεννηθείς κάπου,
σε ένα χωριό ή να είναι οι γονείς
σου από εκεί, αλλά εσύ δεν
πατάς ποτέ ή έχεις φύγει χρόνια
μακριά του, δεν σημαίνει πάντα
ότι εσύ δικαιούσαι να καυχέσαι
για αυτό. Και όπως είπε κάποιος
αρχαίος σοφός «όπου γης, και
Πατρίς».

Το δίσεκτο 2012, μπήκε και
από την «λευκή, παγωμένη ερη-
μιά του Βραδέτου» στέλνω εκα-
τομμύρια ευχές για υγεία, ευτυ-
χία, επιτυχίες.

χωριού ο Άγιος Νικόλαος
Ελατοχωριού, είναι ένας Ναός
κόσμημα για την περιοχή μας ο
οποίος όμως έχει καεί πριν χρόνια
από τους κατακτητές.

Σήμερα έχει απομείνει μόνο η
ανατολική πλευρά του ναού, η
οποία μαρτυρά πως πρόκειται για
ένα μοναδικό μνημείο. Μέχρι σήμε-
ρα δεν έχει γίνει κάποια κίνηση
ώστε να συντηρηθεί ή να αναστη-
λωθεί. Μπορείτε να επισκεφθείτε
τον Άγιο Νικόλαο και να θαυμάσετε
αυτό το σπάνιο μνημείο.

(Από το Ημερολόγιο του
Πολιτιστικού Συλλόγου
Ελατοχωριού, έτους 2012)

ΤΟ ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ

που παλαιότερα ονομαζόταν Σέσιο.

Την αρχή του χωριού ο Ι.
Λαμπριδής την τοποθετεί στον 19ο
αίωνα ενώ το 1913, σύμφωνα με
τον Επιθεωρητή Καθάρειο το χωριό
είχε 250 κατοίκους και 33 μαθητές.
Σήμερα το Ελατοχώρι έχει περίπου
80 μόνιμους κατοίκους οι οποίοι
ασχολούνται με την γεωργία και
την υλοτομία.

Το καλοκαίρι οι κάτοικοι αυξά-
νονται και δίνουν άλλο αέρα στο
χωριό και ιδιαίτερη χαρά στους
μόνιμους κατοίκους. Επίσης τα
πανηγύρια φέρνουν αρκετό κόσμο

στο χωριό, τα οποία γίνονται στις
21 Μαΐου (Αγίου Κωνσταντίνου) και
6 Αυγούστου (Σωτήρος).

Οι επισκέπτες στο Ελατοχώρι,
μπορούν να επισκεφθούν τις τρεις
εκκλησίες του χωριού: Άγιο Γε-
ώργιο, Κοίμηση της Θεοτόκου και
τον Αη-Λια. Ενώ στο Δίλακκο τον
Άγ. Αθανάσιο. Μπορείτε να επισκε-
φθείτε τα ποτάμια που βρίσκονται
γύρω από το χωριό και τις λίμνες
για να ψαρέψετε και να θαυμάσετε
τα όμορφα τοπία. Στο χωριό λει-
τούργει ξενώνας και καφενείο.

Ένα ξεχωριστό μνημείο του

Ζαγορίσιοι Πολιτικοί απ' το 1822 ως σήμερα

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Διανύουμε μια εποχή
έντονης αμφισβήτη-
σης και απαξίωσης των κομ-
μάτων και της πολιτικής,
αλλά και των φυσικών προ-
σώπων που την ασκούν. Σημειώ-
νονται συχνά περιστατικά «έργα
και λόγω» εξύβρισης βουλευτών,
συγκεντρώσεις «αγανακτισμένων»
μπροστά στο Κοινοβούλιο, μούτζες
και άσεμνες χειρονομίες με κατεύ-
θυνση τις αιθουσές της Βουλής των
Ελλήνων. Νομίζω ότι «αναβαθμί-
στηκε» το πολιτικό και μορφωτικό
επίπεδο του Έλληνα και ανάλογα
«υποβαθμίστηκε» το ανίστημα του
Έλληνα βουλευτή. Τα τελευταία
χρόνια ζούμε με σκάνδαλα με ανά-
μειξη πολιτικών προσώπων. Σκάν-
δαλα μας τα σεργιόουν, φτάνουν
στο τραπέζι μας ζεστά, τα τρώμε
κρύα κι ανάλατα κι άνοστα και φτύ-
νουμε προς όλες τις κατευθύνσεις.
Οι κυβερνώντες ώθησαν την
Ελλάδα στον γκρεμό με θηλιά στο
λαιμό και βαριά πέτρα για να πέσει
πολύ βαθιά. Ψηφίζουμε ικανούς
ανθρώπους; Έχουμε ευχέρεια επι-
λογής; Οι ψηφισμένοι μας υπολο-
γίζουν, μας ακούν, μας νοιάζονται.
Μας υπηρετούν;

Ο κ. Χρήστος Τσέτσος στο βι-
βλίο του με τίτλο «**Ηπειρώτες Πολιτικοί από το 1822 μέχρι σήμερα**»,
που εκδόθηκε στα Γιάννινα το 2005,
στη σελίδα 7 έχει την αφιέ-
ρωση: «Στους Πολιτικούς που υπη-
ρέτησαν την Ηπειρο». Θεωρώ και
υπολογίζω τον Έλληνα βουλευτή
υπηρέτη του Έλληνα πολίτη και όχι
τροφοδότη της τσέπης του. Απ' το
εξάιρετο βιβλίο του κ. Χ. Τσέτσος
εξχώρισα τους Ζαγορίσιους Πολι-
τικούς - Βουλευτές και συνοπτικά
τους παρουσιάζω στη συνέχεια.
Δεν σχολιάζω, δεν κρίνω, δεν
συγκρίνω, δεν αξιολογώ. Επιθυμώ
ο αναγνώστης και γνώστης να
συγκρίνει και να κρίνει το παρελ-
θόν και το παρόν. Και όσοι δεν γνω-
ρίζουν ας ξεκινήσουν να μάθουν
κάτι για τους Ζαγορίσιους Πολι-
τικούς.

Χριστόδουλος Κλωνάρης. Γεν-
νήθηκε το 1788 στη Λεπτοκαρυά
Ζαγορίου. Από μικρός ταξίδεψε
στο Βουκουρεστί και το 1816 είναι
ελληνοδιδάσκαλος στο Γυμνάσιο
Βουκουρεστίου. Σπουδάζει νομικά
στο Παρίσι και το 1825 έρχεται
στην Ελλάδα. Συμμετέχει σε νομο-
παρασκευαστικές επιτροπές. Διε-
τέλεσε Υπουργός Δικαιοσύνης και
Πρόεδρος του Αρείου Πάγου. Το
1829 συμμετέχει στην Δ' Εθνο-
συνέλευση στο Άργος ως εκπρό-
σωπος των Επαρχιών Ηπείρου και

Μακεδονίας. Το 1843 συμμετέχει
στην Α' Εθνοσυνέλευση ως εκπρό-
σωπος των Ηπειρωτών Εποίκων.
Απεβίωσε το 1849.

Κων/νος Ράδος. Γεννήθηκε το
1785 στο Τσεπέλοβο Ζαγορίου και
ταξίδεψε δωδεκαετής στο Γαλάτσι
της Ρουμανίας. Σπουδάζει στην
Πίζα της Ιταλίας και το 1814 εγκα-
θίσταται στην Σμύρνη ασχολούμε-
νος με το εμπόριο. Το 1818 ορκί-
ζεται φιλικός από τον Αθανάσιο
Τσακάλωφ. Το 1821 βρίσκεται στην
επαναστατημένη Ελλάδα. Το 1822
διορίζεται επάρχος στην Άνδρο κι
αργότερα στην Τρίπολη. Επί Κα-
ποδίστρια διετέλεσε διοικητής και
νομάρχης στην Αθήνα, στη Σύρο
και στο Ναύπλιο. Έλαβε μέρος
στην Ε' Εθνοσυνέλευση στο Άρ-
γος το 1831 ως εκπρόσωπος της
επαρχίας Ηπείρου. Πέθανε στην
Αθήνα το 1865.

Οι δύο πρώτοι Χρ. Κλωνάρης

και Κων. Ράδος δραστηριοποιού-
νται στην Ελληνική Επανάσταση
του 1821 και στην μετέπειτα
πορεία για οργάνωση του ελλήνι-
κού κράτους. Μέχρι το 1912-1913 η
Ηπειρος είναι σκλαβωμένη. Ακο-
λουθεί παγκόσμιος πόλεμος, δικτα-
τορίες, προσφυγιά, φασισμός, δεύ-
τερος παγκόσμιος πόλεμος και
εμφύλιος σπαραγμός. Σ' αυτά τα
δύσκολα χρόνια αναδείχθηκαν απ' το
Ζαγόρι ικανοί βουλευτές, που
εργάστηκαν για το καλό του νομού
που τους εξέλεξε.

Περικλής Γεωργιάδης. Γεννή-
θηκε το 1882 στο Δικόρφο Ζαγο-
ρίου. Αποφοίτησε από τη Ζωσιμαία
Σχολή, σπούδασε νομικά στο πανε-
πιστήμιο Αθηνών και άσκησε δικη-
γορία στα Γιάννινα. Διετέλεσε βου-
λευτής Ιωαννίνων στην Δ' Εθνο-
συνέλευση από 16-12-1923 ως 30-
9-1925. Πέθανε το 1969.

Γεώργιος Δούμας. Γεννήθηκε

το 1879 στο Τσεπέλοβο Ζαγορίου.
Σπούδασε μηχανικός και διαδέχτη-
κε τον πατέρα του Ιωάννη στη διεύ-
θυνση των Σιδηροδρόμων Ελλά-
δος. Μέλος της «Ηπειρωτικής
Εταιρείας» και μέλος του «Μακε-
δονικού Κομιτάτου». Στενός συ-
νεργάτης του στρατηγού Π. Δαγ-
κλή. Διετέλεσε βουλευτής Ιωαννί-
νων στην ΚΑ' περίοδο από 6-12-
1915 ως 30-6-1917 με το κόμμα

Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

των Φιλελευθέρων του Ελ. Βενιζέ-
λου. Πέθανε το 1935.

Στέφανος Καραγιώργης. Γεννή-
θηκε στη Βίτσα Ζαγορίου το 1866.
Ταξίδεψε και ασχολήθηκε με το
καπνεμπόριο στην Καβάλα. Πολι-
τεύτηκε με το κόμμα των Φιλε-
λευθέρων του Ελ. Βενιζέλου και
διετέλεσε βουλευτής Καβάλας από

1933. Πέθανε το 1967.

Μιχαήλ Μίσος. Γεννήθηκε το
1874. Καταγωγή από το Μονο-
δέντρι Ζαγορίου. Ακολούθησε τον
δικαστικό κλάδο και έφτασε Αερο-
παγίτης. Βουλευτής Ιωαννίνων με
τον Ελ. Βενιζέλο από 16-12-1923
ως 30-9-1925 και από 19-8-1928 ως
22-9-1928 που πέθανε.

Σπυρίδων Χασιώτης. Γεννήθηκε
το 1864 στο Μονοδέντρι Ζαγορίου.
Τελείωσε την Ζωσιμαία Σχολή και
σπούδασε στη Γεωπονική Σχολή
του Παρισιού. Επωνομάστηκε πα-
τέρας της ελληνικής γεωργίας.
Υπήρξε ιδρυτής και πρώτος πρόε-
δρος της «Ενώσης Ζαγορίσιων
Αθηνών». Διετέλεσε βουλευτής Ιω-
αννίνων του «Αγροτικού Κόμ-
ματος», που ίδρυσε ο ίδιος, από 7-
1-1926 ως 9-7-1928. Το 1929 και
1932 εκλέγεται γερουσιαστής.
Πέθανε το 1945.

Γεώργιος Μουλαϊμίδης. Γεννή-
θηκε το 1893 στα Κάτω Πεδινά
Ζαγορίου. Σπούδασε νομικά στην
Αθήνα και δικηγόρος στα Γιάν-
νινα. Βουλευτής Ιωαννίνων του
Λαϊκού Κόμματος από 9-6-1935 ως
17-12-1935.

Κων/νος Παλός. Γεννήθηκε το
1894 στο Δίλοφο Ζαγορίου. Σπού-
δασε ιατρική στην Αθήνα και μετεκ-
παιδεύτηκε στο Παρίσι. Δούλεψε
σε νοσοκομεία των Αθηνών. Από
τις 11-5-1958 ως τις 8-1-1964 εκλέ-
χτηκε τρεις φορές βουλευτής Ιω-
αννίνων με την ΕΡΕ. Πέθανε το
1985.

Μετά την επταετία της χούντας
δεν είχαμε την τύχη να έχουμε
Ζαγορίσιο βουλευτή. Ίσως δεν
υπάρχει οικονομική δυνατότητα,
ίσως δεν υπάρχει κομματική επιλο-
γή, ίσως οι Ζαγορίσιοι δεν έχουν
ικανότητες. Με αυτά τα δεδομένα
δεν βλέπω μέλλον. Λένε ότι ο βου-
λευτής εκπροσωπεί τον Έλληνα
ψηφοφόρο. Με αυτή την έννοια
δεν βλέπω εκπροσώπηση του
Ζαγορίου. Για το λόγο αυτό μου
αρέσει το εκλογικό σύστημα των
εκλογικών περιφερειών, δηλαδή
έχουμε 300 βουλευτές και χωρί-
ζουμε την Ελλάδα σε 300 εκλογι-
κές περιφέρειες και κάθε περιφέ-
ρεια εκλέγει έναν βουλευτή.
Δηλαδή κάτι σαν τις μονοεδρικές
περιφέρειες.

Το παρόν μας επιβάλλει προσο-
χή στο δήμο Ζαγορίου. Τουλάχισ-
τον σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοί-
κησης να σταθούμε γερά, να προ-
χωρήσουμε προοδευτικά και ανα-
πτυξιακά και η ελπίδα δεν χάνεται.

Απόστολος Ντιναλέξης

Το Ελατοχώρι είναι ένα πανέ-
μορφο ορεινό χωριό, χτισμέ-
νο σ' ένα καταπράσινο τοπίο, περι-
τριγυρισμένο από πεύκα, έλατα,
πλατάνια, καρυδιές, οξυές και άλλα
δέντρα. Βρίσκεται στους πρόποδες
του όρους Τσοούκα-Τζίνα (μυτερή
κορυφή), σε υψόμετρο 1.050
μέτρων. Το Ελατοχώρι διοικητικά
ανήκει στο Δήμο Ζαγορίου και απέ-
χει 57 χιλιόμετρα από τα Ιωάννινα.
Η παλιά ονομασία του χωριού ήταν
Τσερνέσι, όνομα με το οποίο ανα-
φέρεται και στο παραδοσιακό
δημοτικό τραγούδι «Φεζοδερβένα-
γας» «... και στο Τσερνέσι ζημέρω-
σες». Επίσης στο Ελατοχώρι ανή-
κει ο συνοικισμός του Δίλακκου,

Ο αποχιονισμός ήταν για μας το καλύτερο δώρο...

— «Να τα πούμε;» ακούγονταν σε κάθε πόρτα, το ξημέρωμα της 31ης Δεκεμβρίου. Κάποια παιδιά εισέπρατταν τον λόγο «να τα πείτε», κάποια άλλα όχι. Και στο Ζαγόρι, τουλάχιστον στα κεφαλοχώρια τα παιδιά ξαμολύθηκαν να τα «πούνε».

Στο Βραδέτο όμως που ξύπνησε μετά από την νυχτερινή χιονόπτωση άλλων δεκαπέντε εκατοστών ύψους χιονιού, δεν περιμέναμε ότι η Περιφέρεια Ηπείρου (το αρμόδιο γραφείο Πολιτιστικής Προστασίας), γνώστης των προβλημάτων στο οδικό δίκτυο μετά από χιονόπτωση, θα απέστειλε την εκχιονιστική λεπίδα στο Βραδέτο μας.

Ίσως το καλύτερο δώρο που θα μπορούσε κανείς να δεχτεί. Εν όψει μάλιστα και της απήχησης των επισκεπτών που από νωρίς το βράδυ επικοννούσαν μαζί μας για να προγραμματίσουν εκδρομή σε Σκάλα Βραδέτου και Μπελόη. Καλύτερο δώρο και από τα πρωτοχρονιάτικα κάλαντα που έχουν να ακουστούν στο Βραδέτο, από παιδική χείλη για πάνω από είκοσι χρόνια.

Ο ανοιχτός δρόμος πια (εξαιρετος επαγγελματίας ο Δ. Τσομάνης από το Σκαμνέλι, γνώστης του δρόμου και των δύσκολων σημείων), μας έβγαλε από τον αποκλεισμό. Και ο καιρός σύμφωνος με την Ε.Μ. Υπηρεσία, ήταν σύμμαχος. Οι ακτίνες του ήλιου ανέβασαν την θερμο-

κρασία και η αντανάκλαση που κουράζει τα μάτια των πεζοπόρων επισκεπτών μας, βοήθησε τα μέγιστα στον αποχιονισμό. Τα καλντερίμια ξεχιονίστηκαν εκ νέου. Όσοι επισκέπτες ήρθαν δεν δυσκολεύτηκαν να περπατήσουν στο Βραδέτο. Να δουν την πλατεία, τον φορτωμένο χιόνια και χρόνια πλάτανό μας. Να ακούσουν στην κεντρική βρύση να γαργαρίζει το νερό για να μην παγώσει.

Μόνο η Σκάλα του Βραδέτου αλλά και η Μπελόη, κράτησαν τους περιπατητές μακριά, τουλάχιστον αυτούς που χωρίς τον απαιτούμενο εξοπλισμό δεν μπόρεσαν να δουν από κοντά και να περπατήσουν.

Αισθανόμαστε εμείς οι λίγοι κάτοικοι του Βραδέτου την ανάγκη να ευχαριστήσουμε την Περιφέρεια Ηπείρου και κάθε υπάλληλό της που έδρασε άμεσα και απέστειλε την λεπίδα αποχιονισμού στο ψηλότερο χωριό του Ζαγορίου. Και να τους ευχηθούμε, το 2012 να φέρει υγεία, ευτυχία (ατομική ή οικογενειακή), επιτυχίες.

Χρηστογούλας Στέφανος

Χειμώνας στο Ζαγόρι πριν 56 χρόνια

Παραθέτουμε χαρακτηριστικές εικόνες για τα άσχημα καιρικά φαινόμενα στα χωριά μας πριν από 56 χρόνια, όπως καταγράφηκαν στην εφημερίδα «ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΚΑ ΝΕΑ» του έτους 1956.

ΑΡΙΣΤΗ: «Είστε πολύ ευτυχείς εσείς οι πρωτεύοντες. Ημάς μας ρήμαξε ο χειμώνας φέτος. Με το Πάπιγκο έχουμε 10 μέρες να επικοινωνήσουμε. Ζουν, πεθαίνουν, αυτοί το ξέρουν».

Βωδούσα: «Τα ποτάμια πάγωσαν. Η Μόρφη, η Κάτρα, Λιδάρα, η Τσούκα Ρόσα είναι εντελώς κάτασπρες. Κανένα σιγάρι δε μαυρίζει, 40 μέρες έχουν να βγουν τα ζωντανά».

Δίκωφο: «Ο κόσμος υποφέρει αφάνταστα από το ζήτημα της συγκοινωνίας, από τρόφιμα και τους «ζαιρέδες». Ημείς είμαστε οι πιο λησμονημένοι από το Ζαγόρι. Το χιόνι πέρασε το 1,30 μέτρα και δεν υπάρχει χειρότερο πράγμα, κοντά στα άλλα βάσανα, να καιροφυλαχτείς με το φτυάρι στα χέρια κάθε πρωί ν' ανοίξεις δρόμους και να το κατεβάσεις από τα σπίτια».

Καπέσοδο: «Αν δεν ήταν η μπολτόζα του Συνδέσμου θα είμαστε κλεισμένοι σαν τα ποντίκια στη φάκα.

Μας τρέλλαναν τα κρύα, τα χιόνια και τ' ανεμοσούρι και οι παγωνιές. Το θερμό μέτρο έφτασε τους 13° υπό το μηδέν και το προχθεσινό χιόνι στους 50 πόντους. Τα Βραδετεινά σπίτια είναι «χουμπωμένα» στα χιόνια και δεν φαίνονται από τους Αη-Λιάδες».

Ανω Πεδινά: «Ποιον να προφτάσει η μπολτόζα. Σήμερα ανοίγει και το βράδυ κλείνει ο δρόμος. Μέρρες είμαστε αποκλεισμένοι. Μόνον ο ταχυδρόμος, που είναι χωριανός μας φέρνει μηνύματα από τον άλλο κόσμο.

Ήρωες αυτοί οι ταχυδρόμοι. Τώρα

έχουν να παλαίσουν και με τους λύκους. Η Κόνιτσα θρηνεί κιόλας ένα ταχυδρομικό διανομέα».

Βίτσα: «Δέκα μέρες κλειστήκαμε... Ευτυχώς που μαθαίνουμε κανένα νέο από το ραδιόφωνο. Εφημερίδες έχουμε να διαβάσουμε από τις 8 του μηνός. Ως τότε θα κρατήσουμε σ' αυτή την κατάσταση».

Δίλωφο: «Να πούμε ότι έχουμε το τηλέφωνο και μας λείπει το αυτοκίνητο; Ή λείπει ο γιτρός κι' έχουμε τρόφιμα για να βγάλουμε πέρα τις αρρώστιες; Μείναμε τόσο λίγοι που ούτε για παρηγοριά δεν φτάνουμε».

Μονοδένδρι: «Έχουμε και τους θανάτους. Κλάψαμε τρεις που έφυγαν με το παράπονο, πως δεν τους παραστάθηκε γιατρός τις τελευταίες ώρες. Την Ε..... την κουβάλησαν με τη βελεντζά στην Εκκλησία γιατί από τα πολλά τα χιόνια δεν περνούσε το φέρετρο στο δρόμο!».

Σημείωση: Παραπονούμαστε στις μέρες σε παρόμοιες δυσμενείς συνθήκες, γιατί δεν ήρθαν στην ώρα τους τα εκχιονιστικά μηχανήματα. Σε ότι αφορά το οδικό δίκτυο του Κεντρικού Ζαγορίου κατά τις φετινές χιονοπτώσεις, ο εκχιονισμός έγινε κανονικά και χωρίς προβλήματα.

Σάββας Θεοδώρου

Πώς αναγνωρίστηκαν ποιες είναι οι κλεμμένες εικόνες από την εκκλησία του Κουκουλιού

Προτού σας πω πως πώς αναγνωρίστηκαν, ποιες είναι οι κλεμμένες εικόνες από την εκκλησία του Κουκουλιού, αισθάνομαι υποχρέωση να ευχαριστήσω θερμά τον πρώην Νομάρχη Ιωαννίνων και νυν Περιφερειάρχη κ. Αλέξανδρο Καχριμάνη, που με τις δικές του προσπάθειες βρέθηκαν οι πρώτες εικόνες στο Λονδίνο και μετά στην Ολλανδία. Επίσης να ευχαριστήσω τον ανώτερο διοικητή Αστυνομίας Ιωαννίνων που αμέσως κινητοποίησε τις δικτικές αρχές να βρουν ποιοι κλέψαν τις εικόνες.

Αλλά και τον κ. Μιχάλη Χρυσοχοϊδη, πρώην Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, που μόλις τον πληροφόρησα ότι μας κλέψαν τις εικόνες αμέσως επικοινωνήσαμε με τον Ανώτερο Διοικητή Αστυνομίας Αθηνών και τον δέσμευσε να επικοινωνήσει αμέσως με τον Α.Δ.Α. Ιωαννίνων για να βρουν τις κλεμμένες εικόνες.

Στην προσπάθεια αυτή βοήθησε και ο Δ/ντής της 6ης Εφορείας Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων.

Και τώρα θα σας πω πως εξακρίωσαν πως οι εικόνες είναι από την εκκλησία Κουκουλιού και δεν είναι από κάποια άλλη εκκλησία.

Πριν από είκοσι χρόνια, επειδή είχαμε τον φόβο μήπως μας κλέψουν τις εικόνες και αν τις κλέβαν δεν θα ξέραν οι δικτικές αρχές και η αρχαιολογία από ποια εκκλησία είναι, εγώ με έναν φίλο τον Ανδρέα Νανόγλου, με την έγκριση και του ιερέα Κώστα Δήμου φωτογραφήσαμε όλη την εκκλησία 170 εικόνες σε σλάιτς και τα σλάιτς τα είχα φυλαγμένα στην αδελφότητα.

Δεν τα ήξερε κανείς άλλος.

Όταν έγινε λοιπόν η κλοπή, πήρα αμέσως τον αδερφό μου τον Πέτρο στο τηλέφωνο και του είπα πού είναι τα σλάιτς και του είπα να τα δώσει στην Αστυνομία Κήτην με απόδειξη παραλαβής. Έτσι και έγινε. Η Αστυνομία πήρε την αρχαιολογία και της τα έδωσε. Πέρασαν στο διαδύκτιο και η υπόθεση πήρε τον δρόμο της. Ευτυχώς που είχαμε την θεία φώτιση ή κάποια άλλη φώτιση να φωτογραφήσουμε τις εικόνες, διαφορετικά ή δεν θα τις βρίσκαμε καθόλου ή αν τις βρίσκαμε δεν θα ξέραμε από ποια εκκλησία είναι.

Γιάννης Βακάμης
Κουκουλιώτης

Το Ζαγόρι και η απονομή των βραβείων της Ακαδημίας Αθηνών

Την Πέμπτη 28 Δεκεμβρίου 2011 έγινε η ετήσια τελετή της Ακαδημίας Αθηνών επί τη λέξει του έτους, παρουσία του Πρωθυπουργού, εκπροσώπων της πολιτείας, της εκκλησίας, καθώς και πολυπληθούς ακροατηρίου με συμμετοχή ανθρώπων της επιστήμης, των γραμμάτων και των τεχνών. Από την όλη διαδικασία συγκέντρωσε το ενδιαφέρον του κοινού ιδίως, όπως συνήθως, η απονομή των ετησίων βραβείων της Ακαδημίας στους τρεις τομείς που προαναφέρθηκαν, η οποία φανερώνει και την πρόοδο του τόπου μας σ' αυτούς.

Κατά μία ιδιαίτερα ευτυχία συγκυρία για τους Ζαγορίσιους το βραβείο του Ιδρύματος Αποκαταστάσεως Ομογενών εξ Αλβανίας εις μνήμην Άγγελου Κίτσου δόθηκε αυτή τη φορά στον επίσης Ζαγορίσιο κ. Στέφανο Τσιόδουλο, ζωγράφο, απόφοιτο της Σχολής Καλών Τεχνών και διδάσκοντα στο Τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, για το βιβλίο του που εκδόθηκε από το Ίδρυμα της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής το 2009. Το βιβλίο αυτό του οποίου τίτλος είναι «**Η ζωγραφική των σπιτιών του Ζαγορίου, τέλη 18ου αρχές 20 αιώνα, ιστορική και πολιτισμική προσέγγιση**», σύμφωνα με το απόσπασμα της σχετικής εκθεσης του Γενικού Γραμματέως της Ακαδημίας που συνοδεύει το βραβείο «καλύπτει αισθητό κενό στη βιβλιογραφία για την Ηπειρωτική λαϊκή ζωγραφική και αποτελεί στην εξαιρετική αυτή καλαίσθητη έκδοσή του πραγματική παρακαταθήκη για τη λαϊκή τέχνη στο Ζαγόρι.

Τέλος η απονομή αυτή κλείνει συμβολικά τον κύκλο που συνέδεσε τον εκλιπόντα Άγγελο Κίτσο και τον συγγραφέα του βραβευμένου βιβλίου με την κοινή αγάπη για τον τόπο τους και την παράδοσή του, αλλά και γενικότερα για τη λυτρωτική λειτουργία της τέχνης και της ανθρωπίνης δημιουργίας. Από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον.

Τα συγχαρητήριά μας στο Ίδρυμα Αποκαταστάσεως Ομογενών εξ Αλβανίας -Κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννης Σ. Λάτσης- για την πρωτοβουλία της θεσμοθέτησης, αλλά και στο Ριζάρειο Ίδρυμα.

Καλή Χρονιά.

Χριστίνα Κίτσου Πιτούλη

Με την Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων θα οριστικοποιηθεί η χάραξη της διέλευσης του αγωγού φυσικού αερίου Ελλάδος-Ιταλίας από το νομό Ιωαννίνων και ειδικότερα από το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου και την δημοτική ενότητα Ανατολικού Ζαγορίου.

Οι ενστάσεις και προτάσεις του δήμου Ζαγορίου έχουν φτάσει στο ΥΠΕΚΑ, επίκειται συνάντηση με το δήμο για να συζητηθούν όλα τα δεδομένα. Αυτό σε γενικές γραμμές είναι το συμπέρασμα από την απάντηση των αρμοδίων υπηρεσιών του Υπουργείου Περιβάλλοντος σε σχετική ερώτηση του βουλευτή του ΛΑ.Ο.Σ. Γιώργου Ανατολάκη.

Η απάντηση του υπουργείου αναφέρει μεταξύ άλλων ότι σχετικά με την υπ' αριθμό 25/2011 απόφαση Περιφερειακού του Δήμου Ζαγορίου με θέμα τη διέλευση του

Ο αγωγός φυσικού αερίου και το Ζαγόρι

αγωγού φυσικού Αερίου από την Δημοτική Ενότητα Ανατολικού Ζαγορίου, σας ενημερώνουμε ότι ο ΔΕΣΦΑ έχει ήδη στα χέρια του την εν λόγω απόφαση στην οποία αναφέρεται πως είχαμε με τον Δήμαρχο Ζαγορίου συμφωνήσει να προσεχώς διάστημα να πραγματοποιηθεί συνάντηση με την παρουσία εκπροσώπων του ΔΕΣΦΑ και του Δήμου προκειμένου να συζητηθούν και επιλυθούν όλα τα εκκρεμείς θέματα.

Όσον αφορά στις γνωμοδοτήσεις της Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης Ιωαννίνων και του φορέα Διαχείρισης Πάρκου Βόρειας Πίνδου θα θέλαμε να σας γνωστοποιήσουμε ότι:

Στα πλαίσια της εκπόνησης της Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΠΠΕ) του Έργου, η Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ιωαννίνων γνωμοδότησε με το υπ'

αριθμό 3391/06.05.2009 έγγραφο της και όλες οι παρατηρήσεις τους σχετικά με την διέλευση του αγωγού Φυσικού Αερίου εντός περιοχών εμ αρδευτικά απορραγιστικά έργα θα ληφθούν υπόψη κατά την εκπόνηση των μελετών αλλ' και κατά την κατασκευή του έργου. Ας σημειωθεί ότι ο ΔΕΣΦΑ έχει αναπτύξει ειδικά προληπτικά μέτρα για τις διασταυρώσεις του αγωγού φυσικού αερίου με κύρια, δευτερεύοντα ή τριτεύοντα αρδευτικά δίκτυα.

Επιπλέον σας ενημερώνουμε ότι ο ΔΕΣΦΑ έχει ήδη πραγματοποιήσει συνάντηση με τον φορέα Διαχείρισης Πάρκου Βόρειας Πίνδου στο Μέτσοβο στις 24-10-2011 όπου δόθηκαν όλα τα απαιτούμενα σχέδια και έγγραφα της χάραξης του αγωγού στην περιοχή. Υπάρχει ήδη σε εξέλιξη συνεργα-

σία με τους υπεύθυνους του Φορέα Διαχείρισης, προκειμένου η γνωμοδότησή τους να ληφθεί υπ' όψη στην οριστικοποίηση της χάραξης του αγωγού αλλά και κατά την εκπόνηση της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Με λύπη σας ανακοινώσαμε ότι αναγκαστήκαμε τα δύο μέλη της παράταξής μας, Βασ. Σπύρου και Δημ. Βαγγελής, να αποχωρήσουμε από τη συνεδρίαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου, στις 14-12-2011, κατά τη συζήτηση του 9ου θέματος, σε σύνολο 23 θεμάτων, που περιλαμβάνονταν στην ημερήσια διάταξη.

Τα θέματα που εισηγήθηκε ο κ. Δήμαρχος, ως πρόεδρος, αφορούσαν έργα και εργασίες, που είχαν εκτελεστεί με εντολή του ιδίου ή άλλων δημοτικών συμβούλων της πλειοψηφίας και εκ των υστέρων προτεινόνταν να ψηφιστεί η ανάθεσή τους από την Επιτροπή, πράξη παράνομη από κάθε

ΕΝΙΑΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

άποψη, όπως π.χ. Τοιμεντόστρωση λάκκου Άνω Πεδινών, Συντήρηση αρδευτικού Ποταμιάς, Άρση καταπτώσεων αγροτικών δρόμων Βοβούσας, Καθαρισμοί δασοδρόμων Τύμφης κλπ.

Εκτός αυτού υπήρχαν και άλλα θέματα για ανάθεση εργασιών που δεν είχαν καμία σχέση με έργα που εκτελέστηκαν. Συγκεκριμένα η Οικ. Επιτροπή κλήθηκε να ψηφίσει την ανάθεση εργασιών (που

υποτίθεται ότι θα εκτελεστούν μετά την ανάθεσή τους) με χαρακτηριστικούς τίτλους, όπως: Κοπή δέντρων και θάμνων διακοσμικών οδών Βοβούσας και Παπύγκου, Καθαρισμός πλατειών - γκαλντεριμιών Βοβούσας, Κοπή δένδρων - Καθαρισμός πλατάνων κλπ.

Η τακτική του κ. Δημάρχου και της πλειοψηφίας του Δήμου Ζαγορίου καταστρατηγεί κατά συρροή τις διατάξεις του νόμου, διοικεί το Δήμο χωρίς

την απαιτούμενη διαφάνεια, λειτουργεί με παραμάγαζα και γράφει στα παλιά της τα παπούτσια τα αρμόδια συλλογικά όργανα του Δήμου.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες και αφού είχαμε καταστήσει σαφές στον κ. Δήμαρχο, εδώ και καιρό, ότι δεν μπορούμε να συνεχίσουμε κατ' αυτόν τον τρόπο, αναγκαστήκαμε να αποχωρήσουμε από τη συγκεκριμένη συνεδρίαση, ελπίζοντας ότι η ενέργειά μας αυτή θα συνετίσει τη δημοτική αρχή και δεν θα επαναληφθούν τέτοια φαινόμενα κακοδιοίκησης.

Τα μέλη της Οικονομικής Επιτροπής
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΠΥΡΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΙΑΣΟΝΑΣ Λ. ΔΡΑΓΑΤΙΔΗΣ

Με το φεύγα του χρόνου στις 30 Δεκεμβρίου πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα ο **Ιάσωνας Λ. Δραγατιδής** από τα Άνω Πεδινά, χτυπημένος από την επάρατο, σε ηλικία 76 ετών.

Ο δεύτερος από τα 4 αγόρια του αειμνήστου δασκάλου και θείου μου (αδερφού της μάνας μου) Λάζαρου Δραγατιδή, που σκοτώθηκε από τους Γερμανούς στη θέση «Παλιοχώρι», τον Ιούλιο του 1943, λίγο πριν το κάψιμο της Δοβράς.

Τα 4 ορφανά (11 χρονών το πρώτο-ενός χρόνου το τέταρτο) και η μικρο-

χήρα μάνα τους παλέψανε παλικαρίσια τη δυστυχία τους και με τον Μανώλη να παίρνει γρήγορα τη θέση του προστάτη και του πατέρα των αδερφών, δουλεύοντας σκληρά στην Αθήνα, κατόρθωσαν να επιβιώσουν, να δημιουργηθούν και να κάνουν προκομμένες οικογένειες.

Πέρσι χάθηκε ο μικρότερος ο Αχιλλέας και φέτος ο Ιάσωνας, αφού πριν χρόνια είχε πει το πικρό ποτήρι της μοναχοκόρης του.

Στο γιο του Στέφανο και στα εναπομείναντα ξαδέρφια Μανώλη και Κώστα και τις οικογένειές τους, τα πιο θερμά και ειλικρινή συλλυπητήρια από μένα και την οικογένειά μου.

Βασίλης Τζιόδας

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

Στις 28 του περασμένου Δεκέμβρη έγινε στους Κήπους πάνδημη η εξόδιος ακολουθία και ταφή του άλλοτε ταχυδρομικού διανομέα Λύσανδρου Τσιρώνη. Ο αποδημήσας πλήρης ημερών, υπηρέτησε με υποδειγματική συνέπεια και ευθύνη τα χωριά: Νεγάδες, Φραγκάδες, Λεπτοκαριά και Διπτόταμο σε κάποιες δε περιόδους το Κουκούλι, Καπέσοβο και Βραδέτο.

Σε εποχές και περιστάσεις εξαιρετικά δύσκολες, με χιόνια, βροχές, λάσπες και λιοπύρια, που τα χωριά μας επικοινωνούσαν ακόμη με μονοπάτια και λίγους χωμάτινους αυτοκινητόδρομους, που ακόμα και τα ραδιόφωνα σπάνιζαν, μετέφερε στους χωριανούς όχι μόνο τις επιστολές και τα λιγοστά εμβάσματα των ξενιτεμένων αλλά και εφημερίδες και ό,τι τυχόν μικροπράγματα του παράγγελναν. Πάντα με ευχαρίστη διάθεση και ηγηγία χιούμορ. Πότε με το Γρίβα, το άλογο του πότε με το μοτοσακό και τελευταία με το αγροτικό του αυτοκίνητο ήταν πάντα στην ώρα του δυο και τρεις κάποτε φορές την εβδομάδα.

Άφησε σ' όλους μας φίλους, γνωστούς και συγγενείς ευχάριστες θύμισες και αναμνήσεις. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Μπαγιώτικης γης που τον σκεπάζει.

Νάσος Τσιρώνης

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΞΑΝΘΟΣ

Την 29η του περασμένου Δεκέμβρη απεβίωσε πλήρης ημερών στα Κάτω Ραβένια και κηδεύτηκε την επομένη στα αγαπημένα του Πάνω Σουδενά ο παλαιόμαχος δάσκαλος Μιχάλης Ξάνθος. Γιος πολυμελούς αγροτικής οικογένειας αντίκρυσε το πρώτο φως της ζωής του το 1921 στο χωριό όπου και μεγάλωσε με πολλές δυσκολίες.

Μετά το Δημοτικό Σχολείο, χάρις στις επίμονες προσπάθειες του πατέρα του Κων/νου Ξάνθου γράφτηκε στη φημισμένη Σχολή του Ιεροδιδασκαλείου Βελλάς από όπου και πήρε το πτυχίο του δασκάλου.

Αργότερα πέτυχε και φοίτησε στη μετ/ση των δασκάλων και σύντομα με όπλο τις γνώσεις του και οδηγό την ατσάλινη θέλησή του κατόρθωσε να διακριθεί και να διαπρέψει σαν γνήσιος Ζαγορίσιος δάσκαλος.

Σταδιοδρόμησε κυρίως σε δημόσια σχολεία των Αθηνών αλλά και στον ιδιωτικό εκπαιδευτικό τομέα δίπλα στον εξαίρετο κουνιάδο του Γιάννη Διαμαντόπουλο στη φημισμένη Σχολή Διαμαντοπούλου.

Ο γάμος του με την εκλεκτή Παρασκευή (Βούλα) Διαμαντοπούλου υπήρξε αναντίρρητα ο σημαντικότερος σταθμός της ζωής του. Έζησε μαζί της πολύ αρμονικά και αγαπημένα μια ολόκληρη ζωή, δεν ευτύχησε όμως να αποκτήσει απογόνους, γι' αυτό και ο πόνος μετά το θάνατο της Βούλας του ήταν αβάσταχτος και βασανιστικός. Από τότε η σκληρή μοναξιά του συντρόφεψε για πολλά χρόνια, στη διάρκεια των οποίων, αξιοπρεπής και περήφανοι όπως ήταν, προσπαθούσε με θαυμαστή γενναιότητα και καρτερία να την αντιμετωπίσει.

Στάθηκε πατρικά δίπλα στ' αδελφία του και τους λοιπούς συγγενείς του προσφέροντάς τους κάθε δυνατή βοήθεια και στήριξη.

Στα δύσκολα χρόνια του πολέμου, της κατοχής και αργότερα του εμφύλιου σπαραγμού έδειξε, χωρίς να προδίδει τις ιδέες του, αποφασιστικότητα, θάρρος και καρτερία, γι' αυτό και κατόρθωσε να μείνει όρθιος και να μη χαθεί. Με το επιβλητικό παράστημά του, τις πρωτοπόρες ιδέες και αντιλήψεις του, αλλά και την ξεχωριστή ευγένεια που τον διέκρινε έκανε παντού και πάντα αισθητή την παρουσία του.

Ονειροπόλος αλλά και ρεαλιστής έμενε πάντα σταθερός στις ιδέες του, τις οποίες και υπερασπιζόταν με πάθος όταν χρειαζόταν.

Το μεγάλο όμως πάθος του Μιχάλη ήταν τα αγαπημένα του Σουδενά, γι' αυτό και όλο τον ελεύθερο χρόνο του και ιδίως τα τελευταία χρόνια μετά το θάνατο της Βούλας του, τον περνούσε εκεί, κλεισμένος σαν κοσμοκαλόγερος στο πανέμορφο σπίτι του.

Το Μοναστήρι της Ευαγγελίστριας, η Λαμπριάτικες Σχολή, το Σχολείο, το Πνευματικό Κέντρο, η βιβλιοθήκη του Ν. Δούκα, οι εκκλησίες και τα άλλα μνημεία του χωριού ήταν η καθημερινή του έγνοια.

Αγωνίστηκε με πάθος για τη συγκέντρωση και ενότητα των συγχωριανών μας στην Αθήνα και σαν πρόεδρος για πολλά χρόνια στην εκεί αδελφότητα πρόσφερε πολύτιμες και συνεχείς υπηρεσίες, χωρίς ποτέ να απουσιάζει από τα δρώμενα του χωριού μα.

Σημείο αναφοράς και πραγματική λατρεία του το χωριό μας, γι' αυτό και η τύχη του στο τέλος της ζωής του τον αξίωσε από τη μια μεριά να κλείσει τα μάτια του στην αγκαλιά των συγγενών της αγαπημένης του Βούλας στα Κάτω Ραβένια, και από την άλλη η αγαπημένη Σουδενιώτικη γη να δεχθεί το κουρασμένο του κορμί και να ανακουφίσει την πονεμένη του ψυχή.

Με το θάνατό του έφυγε ένα από τα τελευταία ίσως επίλεκτα μέλη της αλιάς μεγάλης φρουράς των Ζαγορίσιων δασκάλων.

Αγαπητέ συγχωριανέ μας Μιχάλη Ξάνθο αιωνία σου η μνήμη.

Γιώργος Δούθλης

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΣ. ΔΟΒΑΣ

Εφέτος το χωριό μας Καβαλλάρι είχε την «τιμητική» του! Είχε την ατυχία να ξεπροβοδίσει για την αιώνια ζωή τρεις νέους ανθρώπους, ψτυπημένους απ' την επάρατη νόσο. Ένας εξ αυτών είναι και ο αγαπημένος και συμπαθέστατος Γιώργος Δόβας. Έφυγε από κοντά μας σε ηλικία 62 ετών αφού εξαντλήθηκε για δύο χρόνια απ' το σκληρό μαρτύριο που όλοι απευχόμαστε. Γιος του Βασιλείου Δόβα (Ντόβα), έζησε από μικρός τη ζωή απ' τη σκληρή της όψη, αναγκασμένος να εργαστεί πριν ωριμάσει, πριν παιξεί, πριν χορτάσει το σπίτι του και το χωριό του. Αγωνίστηκε αλλά βγήκε νικητής στη ζωή. Έγινε καταξιωμένος επαγγελματίας στη ζαχαροπλαστική και δημιούργησε μια εξαιρετική οικογένεια, την οποία δεν πρόλαβε να απολαύσει ως καρπό των κόπων του, γιατί συνταξιοδοτούμενος έφυγε απ' τη ζωή.

Αγαπούσε το χωριό του αλλά η βιοπάλη τον εμπόδιζε να το επισκέπτεται συχνά. Αγαπητέ Γιώργο. Η ζωή δε μετριέται με τα χρόνια. Είναι μια δοκιμασία της οποίας τη διάρκεια ορίζει ο δημιουργός. Άφησες έντονα τα ίχνη σου και σου ευχόμαστε καλό ταξίδι και καλή αντάμωση. Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή σου.

Αιωνία σου η μνήμη

Εκ του Συλλόγου

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ

Γεννήσεις

– Ο **Βασίλης Σίλλης** και η **Γεωργία Τσάρα** απόκτησαν τρίδυμα στα Γιάννενα τέλη Οκτωβρίου του 2011. Ένα χαριτωμένο κοριτσάκι και δύο υγιέστατα αγοράκια. Τυχερά τα εγγονάκια του παπα-Τόλη. Να ζήσουν με υγεία.

ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ

Γεννήσεις

– Η **Αμαλία Βαρζώκα** και ο **Βασίλης Λιάπος** απόκτησαν χαριτωμένο κοριτσάκι στα Γιάννενα το φθινόπωρο του 2011. Να τους ζήσει με υγεία.

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Νέοι Επιστήμονες

– Η **Κατερίνα** του Χρυσόστομου **Τσουμάνη** που φοιτούσε σε Λύκειο του Δήμου Περιστερίου Αττικής ήρθε σαν πρωτοετής φοιτήτρια στη **Σχολή Νηπιαγωγών Ιωαννίνων**. Θερμά Συγχαρητήρια. Καλή φοιτητική ζωή.

Αρραβώνες

– Ο **Παναγιώτης** του Ηλία **Αχνούλα** και της Βιργινίας **Τσουμάνη** αρραβωνιάστηκε την εκλεκτή του **Χριστίνα Λένη** στα Γιάννενα. Συγχαρητήρια θερμά. Καλά στέφανα.

Γάμοι

– Ο **Χρήστος** του Σπύρου **Μπίτα** και της **Κατερίνας** Θεοδωρίδη, εγγονός της Λόπως Τσίκα και η πανώρια εκλεκτή του **Λάουρα** του Άλκη και της **Ευγενίας Μπακοπούλου** στεφανώθηκαν στον Ι. Ν. Αρχιμανδρείου Ιωαννίνων στις 7-1-2012. Το γαμήλιο ταπέζι έγινε στο GOLDEN HALL στο Επισκοπικό Ιωαννίνων. Να ζήσουν με υγεία, χαρά, ευτυχία.

Γεννήσεις

– Ο **Ζήκος Τσουμάνης** και η **Ευαγγελία Κανιά** απόκτησαν πρωτότοκο αγοράκι στην Αθήνα στις 20 Δεκέμβρη του 2011.

Να τους ζήσει γερό και τυχερό.

Κοπή βασιλόπιτας στην Λεπτοκαριά

Την 1-1-2012 ανήμερα της Πρωτοχρονιάς ο Πολιτιστικός σύλλογος έκοψε τη βασιλόπιτα στο καφενείο του χωριού, λίγο μετά τον εκκλησιασμό και τις επισκέψεις που ακολούθησαν.

Το διοικητικό συμβούλιο του συλλόγου έχει ως εξής: Πρόεδρος η Καμπέρη Ελένη, αντιπρόεδροι οι Αποστόλου Δημήτρης και ο Γιαμπρός στη Λεπτοκαριά Μακρή Δημήτρης, γραμματέας η παναγιωτακοπούλου Αριστέα και ταμίας ο φίλος Νίκος.

Καλή χρονιά σ' όλους τους χωριανούς με δύναμη και αντοχή, για να περάσουμε τα δύσκολα.

Χαρά Παπαδοπούλου

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Γεννήσεις

– Η **Αναστασία** του Χρήστου **Βράστου** και της Άννας Αθανασίου και ο **Γιώργος Κοτσιλιάτης** έγιναν γονείς πρωτότοκου αγοριού στις 20-12-2011. Να τους ζήσει με υγεία...

Θάνατοι

– Η **Ελπινίκη Τσώλη**, το γένος Δημητρίου Τζαφλίδη που είχε γεννηθεί στις 2-2-1924 στις Φραγκάδες, απεβίωσε στη Θεσσαλονίκη και στις 11-1-12 έγινε η κηδεία της στους Ασπραγγέλους. Θερμά συλλυπητήρια.

ΒΙΤΣΑ

Συλλυπητήρια

– Για το θάνατο της **Κατίνας Ζαγόρου**, συλλυπούμαι θερμά τα αδελφία της Πάνο και Βασιλική και τα ανήψια της.

Αλέκος Παπαχρήστος

ΙΤΕΑ

Θάνατοι

– Έγινε η κηδεία της **Ευανθίας Καραγιάννη** στην Ιτέα Ζαγορίου το Σάββατο στις 17-12-2011.

Συλλυπητήρια θερμά.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ

Θάνατοι

– Ο συγχωριανός μας **Γεώργιος**

Η πίτα του Συνδέσμου Ζαγορισιών

Ο Σύνδεσμος έκοψε βασιλόπιτα στα γραφεία του το Σάββατο 14 Γενάρη. Στην κατάνεστη αιθούσα ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Γ. Παπαλεοντίου ευχήθηκε «Καλή Χρονιά» και αναφέρθηκε στις δραστηριότητες του Συνδέσμου. Με τον Δήμαρχο Ζαγορίου κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου έκοψαν την πίτα και το φλουρί έτυχε στην κ. Βαρζώκα από τον Ανθρακίτη.

Από τις παρουσίες διακρίναμε τα μέλη του Δ.Σ. της ΙΑΕΖ κ. Β. Τζιόβα, Πρόεδρο, κ. Δ. Γκέκη, επίτιμο Πρόεδρο, η Σ. Θεοδώρου, κ. Γ. Ζαχάρη, κ. Α. Ντιναλέξη. Παρούσα και η Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Ζαγορίου, δις Αγγελική Αγγέλη.

Παρίστατο και ο κ. Β. Σπύρου, πρώην Δήμαρχος Ανατολικού Ζαγορίου, ο κ. Κ. Βαρζώκας, Πρόεδρος Εφέδρων ΑΕ/κών και βεβαίως ο πρώην Πρόεδρος του Συνδέσμου κ. Πολύβιος Καρράς. Η νεολαία ήταν παρούσα και μοίρασε την πίτα και ποτά για ζέσταμα. Και του χρόνου να 'μαστε καλά να γιορτάσουμε.

Απόστολος Ντιναλέξης

Σταμουλίδης πλήρης ημερών έφυγε για την αιωνιότητα και κηδεύτηκε στην Αθήνα όπου ζούσε. Ήσυχος, γλυκομίλητος, άκακος, οικογενειάρχης και πάντα ασταίος. Στην πορεία του η ζωή τον κούρασε και ένα πικρό ποτήρι. Ας είναι ελαφρύ το χώμα του. Θα είναι πάντα ζωντανός στη μνήμη μας, γιατί και η παρουσία του πάντα ήταν ζωντανή ανάμεσά μας. Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του και να παρηγορήσει τους οικείους του.

Εκ του Συλλόγου

ΚΗΠΟΙ

Θάνατοι

– Πέθανε την τρίτη ημέρα των Χριστουγέννων την επομένη στη γενέτειρά του ο γνωστός Μπαγιώτης ταχυδρόμος **Λύσανδρος Τσιρώνης** σε ηλικία 86 ετών. Στην οικογένειά του τα θερμά μας συλλυπητήρια.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

Γεννήσεις

– Ο **Σπύρος Στολίκας** κι η σύζυγός του **Νανά** απέκτησαν πρωτότοκο αγοράκι την 1-1-2012. Να τους ζήσει το μαράκι και να τον δούνε όπως επιθυμούν.

Χαρά Παπαδοπούλου

Βαπτίσεις

– Η **Ειρήνη Παπαζογλου** και ο **Πέτρος Τζίμας** βάπτισαν το κοριτσάκι τους στην Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων το Σεπτέμβριο του 2011 και της έδωσαν το όνομα της γιαγιάς **Άνθια**.

– Η **Ιωάννα Γαράφα** και ο **Γρηγόρης Βαγγελής** βάπτισαν το γιο τους στην Ελεούσα Ιωαννίνων και τον είπαν **Πέτρο**.

– Η **Χρυσούλα Τσέφου** και ο **Παντελής Τσουμάνης** βάπτισαν το γιο τους στην Ι. Μ. Ντουραχάνης 11 Δεκέμβρη του 2011 και τούδωσαν το όνομα **Φίλιππος**.

Να ζήσουν όλα τα μαράκια με υγεία και στ' αστεφάνια τους να χαρούν οι δικοί τους άνθρωποι.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Συλλυπητήρια

– Η συμπαθέστατη 82χρονη **Ευγενία Χασκή** χάρισε παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα. Η κηδεία της έγινε στον Ι. Ν. Αγ. Σκέπης Καλπακίου την Πέμπτη 15-12-2011.

Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά της Αρετή και Σωτήρη Βαγγελη και στους υπόλοιπους συγγενείς...

Θάνατοι

– Η θεοσεβούμενη Ζαγορίσια γλυκομίλητη αρχοντονοικοκυρά **Κατερίνα**, κόρη του Γεωργίου

Ρέσσου και της Ευφημίας, χήρα του Κων/νου Καπερώνη πέθανε σε ηλικία 91 ετών και στις 10 Γενάρη 2012 ενταφιάστηκε στο Τσεπέλοβο. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς της.

Δ. Γκερλέ-Μπίτσα

ΤΡΙΣΤΕΝΟ

– Την 17-12-11 ετέλεσαν τους γάμους τους στον Ιερό Ναό Αγίας Σωτήρος Αχαρνών ο **Αλέξανδρος Φάφας**, αστυνομικός αρχιφύλακας με την εκλεκτή της καρδιάς του **Ελένη Κουρμούση**, βρεφονηπιοκόμο.

Να ζήσουν ευτυχισμένοι

Κ.Φ.

Θάνατοι

– Την 11-9-11 απεβίωσε ο **Νικόλαος Δημητρός** ετών 86.

– Την 8-11-11 ο **Χρήστος Οικονομίδης** ετών 94.

– Την 12-11-11 απεβίωσε ο **Δημήτρης Κασίμης**, μελισσοτρόφος, ετών 42 μετά από την επάρατο νόσο.

– Την 16-12-11 απεβίωσε ο **Χρίστος Αθανασίου** (ταχ/κος) ετών 86.

– Την 19-12-11, έφυγε από τη ζωή ο **Σωκράτης Τσαλίκης** ετών 87 υποδηματοποιός.

Αιωνία η μνήμη τους
Κίμων Φάφας

ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ

Συγχαρητήρια

Στον αγαπημένο μας ανεψιό και εξάδελφο **Κων/νο Αποστόλου** Οικονομικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, θερμά συγχαρητήρια, καλή σταδιοδρομία και πάντα επιτυχίες στη ζωή του. Οικογένειες Χρήστου και Σταματίας Τσιγγάνη Κων. και Κλεοπάτρας Τσιγγάνη

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

– Η **Μαρίνα Δημ. Γερασίου** και της Αμαλίας Μαγκλάρα ορκίστηκε πτυχιούχος της Ιατρικής Σχολής του Παν/μίου Ιωαννίνων και διορίστηκε αγροτική γιατρός στο Νομό Πρεβέζης. Θερμά συγχαρητήρια. Καλή σταδιοδρομία. Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

Συγχαρητήρια

– Στη γυνωστή συμπατριώτισσα και μόνη συνεργάτιδα του περιδοκίου μας **Ελένη Οικονομίδη-Δούβλη** τα θερμά συγχαρητήρια του Δ.Σ. της Ι.Α.Ε.Ζ. για την εκλογή της (στην προέβη) στο Δ.Σ. του Συλλόγου Συνταξιούχων Δασκάλων Ιωαννίνων με την ευχή η πολυδραστηριότητά της αυτή να μην αποβεί ... εις βάρος «της» συνεργασίας με «Το Ζαγόρι μας»!...

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

– Στη μνήμη **Σόλωνα Παπαγεωργίου** του Γεωργίου από Ασπραγγέλους Ζαγορίου, ο οποίος απεβίωσε στις 29/11/ 2011 προσέφεραν αντί στεφάνων χρηματικά ποσά στον «Πολιτιστικό Σύλλογο Ασπραγγέλων» οι οικογένειες:

– Παπαγεωργίου Ναπολέοντα, Παπαγεωργίου Σωτηρίου -Φλάμπουρα Κατερίνας, Παπαγεωργίου Ευδοκίας, Φλάμπουρα Κωνσταντίνου, Βαζάκα Κωνσταντίνου, Δασκάλου Κωνσταντίνου-Νάκα Σοφίας

– Κόκα Νικολάου-Δασκάλου Κατερίνας, Μπίκα Δημητρίου, Γκίτσας Κωνσταντίνος.

– **Εις μνήμην Αριστόδουλου Γκίτσα** προσέφεραν χρήματα αντί στεφάνων για τον Πολιτιστικό Σύλλογο Ασπραγγέλων

– Οικ. Γκίτσα Αγγελιάου

– Οικ.. Μπιρμπίλη Χρυσόστομου

– Γκίτσας Κωνσταντίνος

– **Εις μνήμη Καρθούνη Αλέξανδρου** προσέφερε χρήματα για τον Πολιτιστικό Σύλλογο Ασπραγγέλων

– Γκίτσας Κωνσταντίνος

– Στη μνήμη της **Ελπινίκης Τσόλη** προσέφεραν χρηματικά ποσά στην Εκκλησία του χωριού μας οι οικογένειες:

Γεωργίου Τσόλη, Λάμπρου Βέρμης, Κων/νου Χρηστίδη, Κων/νου Τσαπάρη, Ανδρέα Καρβούνη, Γεωργίου και Φρίξου Τζιόβα, Θωμά Καραγιάννη.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί θερμά.

ΚΗΠΟΙ

– Στη μνήμη του αποβιώσαντος συγχωριανού μας **Λύσανδρου Τσιρώνη**, η σύζυγος, τα παιδιά του και τα εγγόνια του προσέφεραν στον Ι. Ν. Αγίου Νικολάου Κήπων το ποσό των 200 ευρώ.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί θερμά και εύχεται το Μπαγιατικό χώμα που την σκεπάζει να είναι ελαφρύ και αιωνία η μνήμη του.

Εκ της Εκκλ. Επιτροπής

– Η Ευφροσύνη Παππά και τα παιδιά της, στη μνήμη του **Λύσανδρου Τσιρώνη** προσέφεραν στον Ι. Ν. Αγίου Νικολάου Κήπων χρηματικό ποσό.

Η Εκκ. Επιτροπή ευχαριστεί

– Η Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Κήπων Ζαγορίου, ευχαριστεί θερμά τα ανήψια της μεταστάσης, **Σωτηρίας Καρατζά**, συγχωριανής μας κ. Χαρά Πανοπούλου, Χριστίνα Μερμύρη και Χρήστο Γράβο, για την προσφορά χρηματικού ποσού Ε 500, για τις ανάγκες των Ιερών Ναών του χωριού μας, εύχεται δε ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή αυτής.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Αγίου Νικολάου Κήπων

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

– Οι αδελφοί Βρυζάλα στη μνήμη του Πατέρα τους **Χριστόδουλου Βρυζάλα** προσέφεραν χρηματικό ποσό στον Ιερό Ναό «Κοίμησις της Θεοτόκου» Κουκουλίου.

– Η Ειρήνη Κ. Τσουμάνη, με τη συμπλήρωση έτους από το θάνατο του πατέρα της **Κων/νου Τσουμάνη**, προσέφερε χρηματικό ποσό στον Ιερό Ναό «Κοίμησις της Θεοτόκου» Κουκουλίου.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 150

Μητσιαδής Κίμων
Γιαννάτου-Κίτσου Μελπομένη

ΕΥΡΩ 100

Κατσιούπης Μιχαήλ

ΕΥΡΩ 70

Σύλλογος Σκαμνελιωτών
Αθηνών

ΕΥΡΩ 60

Χρυσικοπούλου Αθηνά

ΕΥΡΩ 55

Χαρίσης Θεόδωρος

ΕΥΡΩ 50

Μπούρης Γεώργιος

Τσεκούρα Πόλυ
Μακρής Μενέλαος
Βασδέκη Βασιλική
Γκρουϊδης Αθανάσιος
Σπαθάκης Πέτρος
Ρούντας Αντώνης

ΕΥΡΩ 40

Καψάλης Λάζαρος
Στολίγκα Ιωάννα
Παπαβασιλείου Μιχαήλ
Καψάλης Βύρων
Γκρίνμπαου Μπαρτ και Λιάνα
Νούλης Κω/νος
Οικονομίδης Κω/νος
Κασίμης Ευάγγελος
Πίπας Αναστάσιος
Φάφας Κίμωνα

ΕΥΡΩ 30

Βλαχοπούλου-Κουτρούμπα
Μερόπη
Χατζόπουλος Ελευθέριος
Δαλκαβούκη Φιλομήλα
Τσεκούρα Ελισάβετ
Καρέτσης Γιώργος
Τσένη Ξανθίπη
Σουσιόπουλος Νικόλαος
Κοματσέλη Βίκυ
Λάζου-Τσεργονιάννη Ναυσικά
Λιοδάκης Δημήτριος
Καρπούζη Μαριγώ

Καρπούζης Χαρίτων
Θεοδώρου Ιωάννης
Θεοδώρου Αλέξανδρος
Σαρηγιάννη Ερμιόνη
Τσιρώνης Αθανάσιος
Ζινδριλής Γεώργιος
Ζινδριλής Χριστόδουλος
Νάτσας Στέφανος
Δάλλας Δημήτριος
Δάλλας Πολύβιος
Μπάσιου Φιλομήλα
Παπαλεξίου Δάντης
Βέλλος Απόστολος
Βέλλου Θάλεια
Θεοδοσίου Ευγενούλα
Παπανικολάου Ιωάννης

ΕΥΡΩ 25

Βουζουπλής Γιώργος
Τσαντίλας Κω/νος

ΕΥΡΩ 20

Βαλαδήμας Πέτρος
Αγγελίδης Χαρίλαος
Ζησιμάτου Ελευθερία
Βουγάνης Αναστάσιος
Δαμβόπουλος Θωμάς
Στουκίδης Γιώργος
Στουκίδης Χριστόδουλος
Εμμανουηλίδης Κω/νος
Μασούρας Ιωάννης

Το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:

KIMΩN KYPIAZHΣ
ΕΤΟΣ 1978

★

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΣΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Επίτιμος Πρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ
Β' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Εφορος Εκδηλώσεων
ΣΤΟΥΚΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Μέλος

Αριστίνδην μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ- ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Εξελεγκτική Επιτροπή

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Πρόεδρος
ΚΑΨΑΛΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
ΚΟΜΠΑΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛ
Μέλη

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μυροπωλείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 30 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπερή)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

– Στη μνήμη της **Σωτηρίας Οικονομίδης Καρατζά** προσέφεραν στο περιοδικό μας 100 ευρώ τα ανήψια της Χαρά Πανοπούλου, Χρήστος Γράβος και Χριστίνα Μερμύρη.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ ευχαριστεί.